

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO
ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE Fijaš**

**PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2021 - 2027 S VÝHLÁDOM
DO ROKU 2030**

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce FIJAŠ na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030
Územné vymedzenie:	Obec Fijaš ŠÚJ 527 271
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PHRSR:	
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	10. 03. 2024
Spracoval:	Vidiek, n. o., Giraltovc

ZÁKLADNÉ ÚDAJE	
Kraj:	Prešovský
Okres:	Svidník
Región:	Šariš
Poloha:	49°07'35"S 21°34'27"V
Nadmorská výška:	250 m.n.m.
Rozloha:	4,4 km ² (440 ha)
Počet obyvateľov:	145 (31.12.2022)
Hustota obyvateľstva:	32,95 obyv./km ²

Zdroj: OcÚ Fijaš

OFICIÁLNE ADRESY	
Adresa:	Obec Fijaš – Obecný úrad
	Fijaš 19
	087 01 Giraltovc
Web:	www.fijas.sk
E-mail:	obecfijas@gmail.com
Telefón:	054 759 81 84
Mobil:	0918 419 121

Obsah

PRÍHOVOR STAROSTU OBCE.....	4
ÚVOD Základné východiská procesu tvorby a obsahu PHRSR obce Fijaš.....	8
1. ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	10
2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE A JEJ STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ.....	11
1.1 HISTÓRIA	14
1.2 SYMBOLY OBCE	15
3. OBYVATEĽSTVO	16
4. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ	23
5. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	25
6. EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA	26
7. EX-POST HODNOTENIE REALIZÁCIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR A PLNENIA PHSR 2015 - 2020	30
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	31
7. POLOHA	31
8. DOPRAVA A DOSTUPNOSŤ ÚZEMIA	32
9. PRÍRODNÉ PODMIENKY	32
10. VYUŽITIE ZEME.....	33
11. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	35
12. CESTOVNÝ RUCH.....	36
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	37
13. SWOT ANALÝZA A SYNTÉZA VÝSLEDKOV	38
14. HLAVNÉ DISPARITY A FAKTORY ROZVOJA	41
15. STEEP ANALÝZA.....	41
ČASŤ B – STRATEGICKÁ ČASŤ	43
16. VÍZIA ÚZEMIA	44
17. NÁVRH STRATÉGIE ROZVOJA OBCE	46
ČASŤ C – PROGRAMOVÁ ČASŤ	46
ČASŤ D – REALIZAČNÁ ČASŤ	61
18. MONITOROVANIE A HODNOTENIE	61
19. AKČNÝ PLÁN	63
ČASŤ E – FINANČNÁ ČASŤ	65
20. INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	66
ZÁVER.....	68

Vážení obyvatelia obce Fijaš!

Dovoľte mi predstaviť Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce Fijaš na programové obdobie 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030. PHRSR je kľúčovým rozvojovým plánovacím dokumentom, vďaka ktorému je možné plánovať a systémovo riadiť strategický rozvoj obce a nasmerovať jej ďalší vývoj do nasledujúceho programového obdobia.

PHRSR obce Fijaš predstavuje základný dokument strednodobého plánovania podpory regionálneho rozvoja a regionálnej politiky na najnižšej - lokálnej úrovni. Vypracovaný bol v nadväznosti na strategické a programové dokumenty prijaté na vyššej regionálnej a zároveň na najvyššej, t. j. národnej úrovni. Vychádza z podrobnej analýzy územia, ktorej výsledkom je návrh priorít, opatrení a aktivít (konkrétnych projektových zámerov), ktorých schválením sa obec zaväzuje k ich plneniu. Na tvorbe PHRSR sa podieľal tím zložený z externých a interných stakeholderov - poslanci obecného zastupiteľstva, zamestnanci obecného úradu a obyvatelia obce. Povinnosť vypracovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja definuje zákon č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Úlohou obce je zahrnúť do PHRSR všetky relevantné opatrenia, ktorých realizácia je nevyhnutná z hľadiska dosiahnutia ďalšieho rozvoja. Všetky navrhnuté opatrenia zároveň musia byť v súlade so strategickým plánovaním a podporou regionálneho rozvoja obce v zmysle požiadaviek na čerpanie zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu Európskej únie.

Som presvedčený, že rozvoj obce v súlade s týmto strategickým dokumentom bude prispievať k približovaniu sa k stanoveným cieľom, ktoré pomôžu naplniť očakávania obyvateľov obce Fijaš. Som presvedčený, že my - obyvatelia obce Fijaš, budeme aktívni počas celého programového obdobia a budeme sa podieľať na tom, aby bol PHRSR otvorený a živý dokument, schopný reagovať na aktuálne podnety.

Rád by som sa poďakoval tým, ktorí sa na tvorbe PHRSR obce aktívne podieľali, čím prispeli k formovaniu budúcnosti obce v súlade s očakávaniami jej obyvateľov.

S úctou,

Bc. Pavol Vasil',
zastupujúci starosta obce

F i j a š

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Fijaš (ďalej len PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý plánuje budúci komplexný rozvoj obce Fijaš.

Spracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce smeru k zlepšeniu kvality života obyvateľov obce, ktorí sa aktívne podieľajú na jeho tvorbe. Spracovanie PHRSR prebiehalo za účasti partnerov z územia obce z verejného sektora, podnikateľského a neziskového sektora. Na identifikovaní silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození obce, stanovaní vízie a rozvojovej stratégie spolupracovali vytvorené pracovné skupiny. Výsledkom spolupráce je strategický dokument, ktorý vychádza z potenciálu obce, jej aktuálnych potrieb a možností.

Základné údaje o PHRSR

Vláda SR dňa 12.3.2019 zriadila Radu vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027, ktorá koordinuje prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027.

Veľkou zmenou pri príprave Partnerskej dohody SR a programov SR na roky 2021 – 2027 je zmena princípu poskytovania príspevkov (z pôvodného zhora nadol) **na zdola nahor**, z čoho vyplýva väčšia zodpovednosť územnej (krajskej) samosprávy pri vytváraní integrovaných územných stratégií (IUS) a zásobníka projektov. Príprava nového programovacieho obdobia súvisí aj s inováciou metodiky tvorby a implementácie hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programom rozvoja obcí s uplatnením princípov udržateľného inteligentného a rozumného rozvoja pre obdobie po roku 2020.

Na rozdiel od súčasného obdobia bude v novom programovacom období integrovaná stratégia (predtým RIUS PSK) súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021 – 2030. V novom programovacom období predstavuje princíp partnerstva základnú premisu. Za účelom naplnenia tohto princípu bola vytvorená Rada partnerstva PSK.

Základnými dokumentami, ktorými sa Rada riadi, sú Štatút Rady partnerstva PSK a Rokovací poriadok Rady partnerstva.

Rada partnerstva PSK schválila vytvorenie 3 strategicko-plánovacích regiónov na území PSK.

Okres Svidník je zaradený do Strategicko-plánovacieho subregiónu HORNÝ ŠARIŠ.

1. Hlavné ciele, výzvy, problémy a impulzy na ktoré PHRSR obce Fijaš bude reagovať.

1.1. Hlavné impulzy pre spracovanie dokumentu

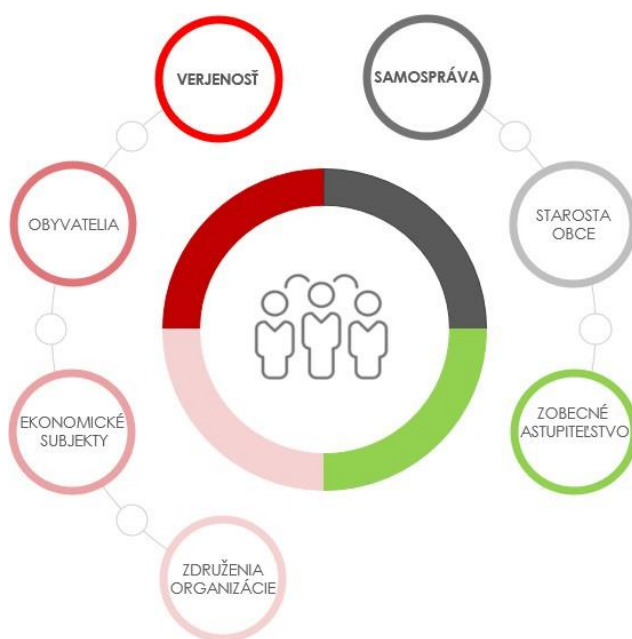
Ukončenie programovacieho obdobia, pandémie nového koronavírusu spôsobila celosvetovú zdravotnú krízu s priamym vplyvom na vývoj ekonomiky. Národné hospodárstvo kleslo v roku 2020 o 5,2 %.

Ukončenie programovacieho obdobia 2015 – 2020, vytváranie strategicko-plánovacích regiónov v rámci PSK, kde okres Svidník bol zaradený do subregiónu Horný Šariš sa vytvára priestor pre čerpanie eurofondov jednoduchšie, rýchlejšie a efektívnejšie s novým systémom schvaľovania z národnej na regionálnu úroveň, čo znamená, že schvaľovanie sa uskutoční priamo na území prešovského kraja. Neujasnené čerpanie, výška financií nebola jasná a preto aj spracovanie PHRSR sa

posúvalo. Dvojročné obdobie samosprávy využili obce na spracovanie projektových zámerov, výstupov z monitorovania existujúceho PHRSR, hľadanie spoločných riešení v rámci územnej spolupráce s MAS a inými subjektmi a dostupnými zdrojmi v rámci Plánu Obnovy a Odolnosti zameraného na päť kľúčových oblastí:

- * **zelená ekonomika**
- * **vzdelávanie**
- * **veda, výskum a inovácie**
- * **zdravie**
- * **efektívna verejná správa a digitalizácia.**

Uvedené cieľové oblasti zohľadňujú kľúčové problémy slovenskej ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy.

VEREJNOSŤ:

Obyvatelia obce s trvalým bydliskom v obci – vyjadrujú svoje pripomienky, nápady a návrhy na zvýšenie úrovne kvality života v obci a sú zastúpení v pracovnej skupine

Ekonomické subjekty – podnikatelia a živnostníci so sídlom v obci – podávajú nápady a návrhy na podporu podnikateľov, môžu poskytovať príspevky a dary finančného charakteru, sú zastúpení v pracovnej skupine

Združenia a organizácie – prezentujú návrhy a požiadavky v oblasti svojich záujmov, organizujú kultúrne a športové aktivity a zabezpečujú spoločenský a sociálny rozvoj obce.

SAMOSPRÁVA OBCE Fijaš:

Právomoci a kompetencie obce:

Kompetencie obce (t. j. právomoc a pôsobnosť obce) sú dané:

- Ústavou Slovenskej republiky (najmä čl. 64 – 71)
- Zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- Platnou právnou úpravou SR
- Všeobecne záväznými nariadeniami na úseku samosprávnych činností čl. 71 odst. 2 Ústavy SR.

Organizačná štruktúra obce

Súčasnú zriadenie verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a zastupujúceho starostu obce Fijaš. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a zastupujúceho starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Obecné zastupiteľstvo má 5 poslancov, ktorí sú volení občanmi obce na obdobie 4 rokov. Najvyšším výkonným orgánom obce je **starosta**, ktorého volia obyvatelia obce na 4 roky.

Zastupujúcim starostom obce Fijaš je Bc. Pavol Vasil', poverený plnením úloh starostu obce.

Poslancami pre volebné obdobie 2022 – 2026 boli zvolení: Jaroslav Ivanisko, Andrej Kléma a Pavol Petriľak.

Zástupca starostu obce: Bc. Pavol Vasil' je dočasne poverený plnením úloh starostu obce, ktorý nastúpil na miesto bývalej starostky Mgr. Jany Tchurikovej.

Hlavný kontrolór obce: Mgr. Jozef Kozák

Obec má zriadené obecné komisie: Komisia finančná, komisia ochrany verejného poriadku, komisia kultúry, telovýchovy a mládeže a komisia pre ochranu verejného záujmu

Obec zabezpečuje a schvaľuje:

- *územný plán obce*
- *proces tvorby PHRSR a dohliada na proces spracovania a schvaľovania, spolupracuje s PSK a poskytuje informácie a podklady pre spracovanie PHRSR obce, podklady pre strategicko plánovací subregión Šariš ako súčasti PHaSR PSK na roky 2021- 2027*
- *komunitný plán obce,*
- *všeobecne záväzné nariadenia obce nevyhnutné na zabezpečovanie fungovania obce.*

A. ÚVOD – Základné východiská procesu tvorby a obsahu PHRSR obce Fijaš

Obec Fijaš ako jedna z obcí svídnického okresu má významné poslanie vo výkone samosprávy a to starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a potreby svojich obyvateľov. Tento záväzok plní pomocou procesov zberu aktuálnych dát o svojom území, mapovaní potrieb a pomocou procesov plánovania a rozumného rozhodovania tak, aby reflektoval mnohé vonkajšie faktory ovplyvňujúce rozvoj obce.

Plánovanie je základným predpokladom pre systematický a efektívny rast kvality života obyvateľov obce a preto plánovacie dokumenty sú základným nástrojom pre dosahovanie plánovaných cieľov a žiadateľného stavu.

Obec Fijaš preto zabezpečuje tvorbu a spracovanie vlastných základných a východiskových strednodobých dokumentov a ich plnenie.

Vzhľadom na komplexnosť a previazanosť jednotlivých oblastí rozvoja je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce integrovaným a integrujúcim strednodobým strategickým SMART dokumentom, ktorý:

- je v súlade s územno-plánovacou dokumentáciou obce,
- zahŕňa existujúce rozvojové sektorové stratégie obce,
- spája verejné politiky na obce tak, aby prepojí rozvoj kvality života obyvateľov, podnikateľského prostredia a prístupu občanov k rozhodovaniu inovatívnymi spôsobmi, efektívne, aktívne a vecne prepája aktérov obecného rozvoja pri procese definovania potrieb, priorít, cieľov, stratégií rozvoja obce, ale aj implementácie, riadenia a monitorovania.

Najdôležitejším aspektom PHRSR je skutočnosť, že je postavený na vecnom prístupe k riešeniu výziev a problémov rozvoja územia obce založenom na ich poznaní, objektívnom zhodnotení a hľadaní najefektívnejších a najúčinnnejších riešení s využitím najnovších poznatkov, techník a technológií. Napokon aj cieľom procesu tvorby PHRSR nie je vypracovanie zoznamu investícií z verejných zdrojov, ale predovšetkým definovanie stratégie obsahujúcej integrovaný a integrujúci súbor formálnych a neformálnych nástrojov (riadiacich, organizačných, inštitucionálnych, finančných, investičných), ktorých nositeľmi sú rôzni aktéri rozvoja kraja.

„PHRSR musí tiež spĺňať základné atribúty, ktoré sú predpokladom pre jeho serióznosť a záväznosť“

1. Je v súlade so zákonom č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a spĺňa požiadavky na tvorbu základných dokumentov.
2. Je kľúčovým nástrojom pre implementáciu a územnú koordináciu napĺňania cieľov.
3. Je východiskovým programovacím dokumentom pre implementáciu EŠIF na obecnej úrovni pre aktuálne programovacie obdobie a vychádza z regionálnej a subregionálnej úrovni.

Pre programové obdobie 2021 -2027 bol vytvorený na úrovni PSK koncept Integrovaných územných stratégií (IÚS), ktoré sú kompaktnou súčasťou PHRSR, a tvoria jej logickú a integrálnu časť.

Tento koncept umožní obci Fijaš jednoduchší prístup k financovaniu dôležitých územných rozvojových potrieb v rámci implementácie fondov EÚ. Hlavným účelom integrovaného územného rozvoja je totiž zabezpečenie realizácie investícií v rámci viacerých špecifických cieľov Programu Slovensko tak, aby bola podporená komplementárnosť aktivít integrovanej investície a boli finančne podporené v rámci **integrovaných, nie dopytovo-orientovaných výziev.**

Ide o využití finančných zdrojov na úrovni regiónov a obcí. A to obec dosiahne vytvorením kooperujúcich sietí, partnerstiev a prepojením aktivít aktérov verejného, ale aj občianskeho a súkromného sektora dosahovaní multiplikačného efektu jednotlivých investícií na území obce a regiónu.

Ďalším konceptom uplatneným v procese tvorby PHRSR je **koncept SMART**, ktorý je postavený primárne na využívaní dát, informácií a vedomostí pre rozumné rozhodovanie, t. j. stanovenie priorít rozvoja obce a výbere optimálnych a najefektívnejších nástrojov.

SMART koncept je taktiež integrujúcim prvkom v procese tvorby PHRSR, keďže zabezpečuje prepojenie:

- jednotlivých politík PSK a obcí vrátane obce Fijaš a jeho sociálno-ekonomických partnerov,
- inovatívnych prístupov na riešenie problémov definovaných v analytickej časti dokumentu,
- opatrení na lepšie spravovanie územia obce a uspokojenie potrieb všetkých obyvateľov, podnikateľov a iných subjektov naprieč vekovými a sociálnymi skupinami.

PHRSR obce je tiež postavený na SMART princípoch a pilieroch, ktoré tento rozvojový dokument rámcujú :

A) Cieľové oblasti SMART konceptu definované prostredníctvom priorít:

Priorita 1 PHRSR obce

Inovatívna a konkurencieschopná regionálna ekonomika = SMART ekonomika - udržateľné, efektívne a konkurencieschopné zhodnocovanie zdrojov.

• Priorita 2 PHRSR obce

Kvalitnejšie životné podmienky obyvateľov obce = SMART komunita - rozvíjajúca sa, učiaca sa, zdravé a aktívne spoločenstvo obyvateľov, podnikateľov, návštevníkov vrátane SMART spravovania a riadenia. .

• Priorita 3 PHRSR obce

Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí = SMART prostredie - ochrana a udržateľné využívanie zdrojov

B) Oblasť nástrojov SMART konceptu

• Priorita 4 PHRSR obce

Strategické riadenie územia a územne vyvážený rozvoj ako nástroj na implementáciu cieľových oblastí v rámci priorít 1-3 = spravovanie, legislatíva, aktéri a participácia, inovácie, koordinácia, plánovanie, investície/rozpočet.

Časti PHRSR obce Fijaš a ich obsah

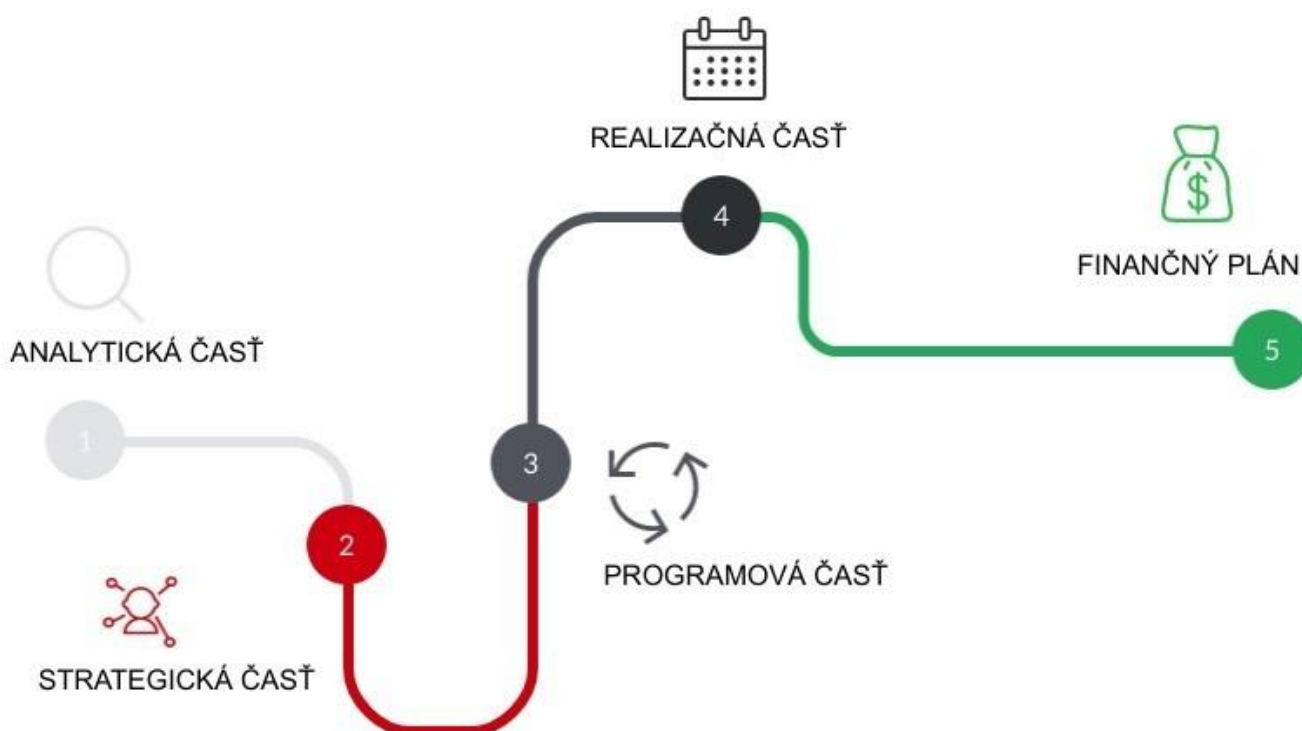
PHRSR obce Fijaš je vypracovaný v súlade s „Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného SMART (inteligentného, rozumného) rozvoja (2022)“, ktorá bola schválená generálnym riaditeľom sekcie regionálneho rozvoja Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a rešpektuje odporúčanú schému obsahu PHRSR.

A) Úvod vysvetľuje základné, inštitucionálne a obsahové východiská procesu tvorby dokumentu, legislatívny rámec, ktorý upravuje metodiku tvorby PHRSR obce a jeho vzťah s inými strategickými dokumentmi, vysvetľuje ciele a obsah dokumentu, definuje územie, ktoré dokument rieši, vymenováva východiskové strategické dokumenty pri tvorbe PHRSR a popisuje proces tvorby PHRSR obce s partnermi v kraji.

B) Analytické východiská, resp. analytická časť popisuje objektivizovaný cielený výber údajov relevantných pre tvorbu, posúdenie a rozhodovanie o stratégii rozvoja v PHRSR, aktuálny stav a prognózy vývoja v Prešovskom kraji, identifikuje vnútorné potenciály, výzvy, limity a problémy, a to prostredníctvom SWOT analýz, stromov problémov a stromov riešení.

C-D) Rozvojová stratégia definuje víziu a hlavný cieľ, štruktúru priorít a ich väzby, systém strategických a špecifických cieľov a ich indikátorov vrátane ich zdôvodnenia a popisu.

Kapitola D obsahuje výpočet nástrojov na implementáciu stratégie, t. j. opatrenia a aktivity, rozdelenie úloh, činností zodpovedností vrátane ich naviazanosti na možné financovanie z externých zdrojov. Zároveň sumarizuje zoznam a význam socio-ekonomických partnerov v procese spracovania dokumentu i jeho implementácie a špecifikuje dopad implementácie PHRSR na rozvoj jednotlivých strategicko-plánovacích regiónov.

ČASŤ A ANALYTICKÁ

A. I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE A JEJ HISTORICKÝ VÝVOJ

Obec Fijaš je vytvorená jedným sídlom a jedným katastrálnym územím, ktoré združuje občanov s trvalým pobytom, podnikateľov a členov občianskych a záujmových združení. Obec je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja a po územnej reorganizácii od roku 1997 patrí do okresu Svidník. (NUTS 4), do Prešovského **samosprávneho kraja** (NUTS 3).

Skladá sa z jedného katastrálneho územia o rozlohe 440 ha a počtom 148 obyvateľov roku. 2021 patrí medzi menšie obce na Šariši. Obec susedí s katastrami obcí Matovce, Soboš, Nižná Olšava, Kručov, Ruská Voľa, Kobylnice Gíraltovce. Rozprestiera sa na území veľkom 440 ha a prechádza časťou katastra cesta I. triedy č. 21 Prešov – Gíraltovce – Svidník a Dukla. Cez obec prechádza cesta II. triedy č. 556 z mestečka Hanušovce – Gíraltovce – Fijaš – Lomné s napojením na cestu I. triedy č. 15 smerom do Stropkova a na Domašu smerom na okresné mesto Vranov. Územie obce sa rozprestiera v nadmorskej výške 250 m. n. m.

Sociálne – ekonomické analýzy

Základná charakteristika

Ukazovateľ	Hodnota
Kód obce	519 5612
Názov okresu	Svidník
Názov kraja	Prešovský
PSČ	087 01
Telefónne smerové číslo	054

Spádovosť obce Fijaš

Ukazovateľ	Hodnota
Sídlo matričného úradu	Gíraltovce
Sídlo pracoviska daňového úradu	Svidník,
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Gíraltovce
Sídlo Okresného súdu	Svidník
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Svidník , Gíraltovce

Sídlo Okresného úradu
 Sídlo Územnej vojenskej správy
 Sídlo ÚPSVaR
 pracovisko
 Sídlo Okresného úradu – odbor Životného prostredia

Svidník
 Prešov
 Bardejov, Svidník,
 Giraltovce
 Svidník

Technická vybavenosť

Ukazovateľ

Pošta
 Verejný vodovod
 Verejná kanalizácia
 Kanalizačná sieť pripojená na ČOV
 Rozvodná sieť plynu
 Internet
 Najbližšia zastávka vlakov vzdialenosť v km

Hodnota

nie - Giraltovce
 nie
 nie
 nie
 áno
 áno
 Lipníky 12 km,

Demografia

Ukazovateľ

Počet obyvateľov
 Muži
 Ženy
 Predproduktívny vek spolu (0-14)
Produktívny vek spolu (15 – 60)
Poproduktívny vek spolu
 Počet narodených detí
 Počet zomretých spolu
 Celkový prírastok (úbytok) spolu

Hodnota

Rok 2015	Rok 2021
147	148
66	70
81	78
18,37	20,27
69,39	63,51
12,24	16,22
1	2
2	0
-1	2

Šport

Ukazovateľ

Kúpalisko, umelé, alebo prírodné
 ihrisko pre futbal
 Viacúčelové ihrisko
 Cyklotrasy s asfaltovým povrchom
 Priestor na stolný tenis

Hodnota

nie
 áno
 nie
 nie
 áno

Kultúra

Ukazovateľ

Knižnica
 Premietanie filmov

Hodnota

nie
 nie

Kultúrny dom

áno

Zdravotníctvo

Ukazovateľ

Hodnota

Lekáreň a výdajne liekov

nie Gíraltovce

Samostatná ambulancia praktického lekára pre dospelých

nie Gíraltovce

Samostatná ambulancia praktického lekára pre deti a dorast

nie Gíraltovce

Samostatná ambulancia praktického lekára stomatólóga

nie Gíraltovce

Samostatná ambulancia praktického lekára gynekológa

nie Gíraltovce

Životné prostredie

Ukazovateľ

Hodnota

Komunálny odpad

áno

Využívaný komunálny odpad

áno

Zneškodňovaný komunálny odpad

áno

Separovaný odpad

áno

Vybrané služby

Ukazovateľ

Hodnota

Predajňa potravinárskeho tovaru

nie

Pohostinské zariadenie

nie

Predajňa nepotravinárskeho tovaru

nie

Predajňa stavebných materiálov

nie

Čerpacia stanica pohonných hmôt

nie - 4 km Gíraltovce

Servis pre opravu a údržbu motorových vozidiel

áno

Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá

nie - 3 km Gíraltovce

Reštaurácia

nie - 3km Gíraltovce

Pizzeria

nie - 3 km Gíraltovce

Hotel, motel hotel

nie - 3 km Gíraltovce

Penzión ***až *

nie

Turistická ubytovňa **, *

nie

Chatová osada ***až *

nie

Kemping **** až *

nie

Ostatné ubytovacie zariadenia (napr. ubytovanie v súkromí)

nie

Komerčná poisťovňa

nie – 3 km Gíraltovce

Pošta

nie – 3 km Gíraltovce

Bankomat

nie – 3 km Gíraltovce

Trhové miesto
Banka

nie
nie – 10 km Stropkov

1.1 HISTÓRIA OBCE

Obec Fijaš leží v Nízkych Beskydách v nadm. výške okolo 240 m. Sídliisko založil šoltýs s usadlíkmi v pol. 14. stor. Najstarší písomný doklad o dedine pochádza z r. 1390. Osídlenie nastalo koncom eneolitu a začiatku doby bronzovej – skupiny východoslovenských mohýľ. Obec je doložená z roku 1414 ako Fyas, neskôr ako Fiass (1618), Fyassice (1808), Fijaš (1927); maďarsky Fias.

Obec založili na zákupnom práve na území panstva Radoma koncom 14. storočia. Patrila panstvu Makovica. V roku 1427 mala 10 port.

Koncom 15. storočia po vpádoch poľských vojsk sa vyľudnila. V roku 1787 mala 25 domov a 181 obyvateľov, v roku 1828 mala 34 domov a 253 obyvateľov. Zaoberali sa pastierstvom a prácou v lesoch. V 19. storočí mali v obci majetok Bánovci, majitelia kaštieľa v Gíraltovciach a Kukovej.

Za I. ČSR pracovali väčšinou v lesoch, časť v poľnohospodárstve. Neskôr obrábali pôdu súkromne hospodáriaci roľníci. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných závodoch v Bardejove, Gíraltovciach a v lesnom hospodárstve.

1.2 SYMBOLY OBCE Fijaš

Erb obce

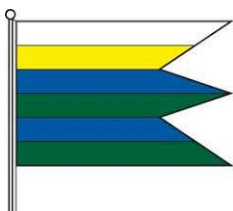
V modrom štíte strieborný potok, ľavošikmo nadol vytekajúci z temena zeleného vrška prevýšeného dvoma striebornými privrátenými kosákmi so zlatými rukoväťami.

Tento [erb](#) bol prijatý uznesením obecného zastupiteľstva dňa 23. júla 2006, č. OZ – 4/2006 a je zapísaný v [heraldickom registri](#) Slovenskej republiky pod signatúrou F – 13/2006.

Nový erb symbolizujúci prameň sírinatej minerálnej vody v chotári obce a poľnohospodárke zameranie jej obyvateľov.

Autormi erbu je Peter Kónya, Leon Sokolovský a Sergej Pančák.

Vlajka

[Vlajka obce](#) pozostáva z šiestich pozdĺžnych pruhov vo farbách bielej (1/6), žltej (1/6), modrej (1/6), zelenej (1/6) modrej (1/6) a zelenej (1/6). Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu

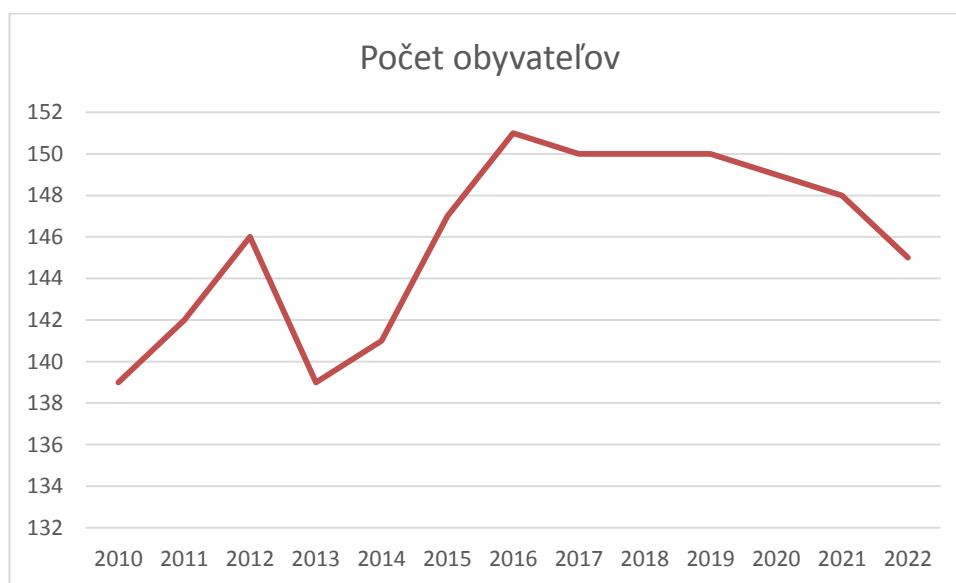
2. OBYVATEĽSTVO

2.1 Vývoj počtu obyvateľov

Vývoj počtu obyvateľov má od roku 2010 mierne stúpajúcu tendenciu, v roku 2021 došlo k miernemu poklesu počtu obyvateľov. V súčasnosti v obci žije 145 obyvateľov. Trend mierneho poklesu počtu obyvateľov sa očakáva aj do budúcnosti.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov	139	142	146	139	141	147	151	150	150	150	149	148	145

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov (ŠÚSR, 2022)

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov (ŠÚSR, 2021)

Prirodzený pohyb obyvateľstva:

Ukazovateľ prirodzený pohyb obyvateľstva je vyjadrený prostredníctvom hlavných populačných procesov, ktorými sú pôrodnosť (natalita) a úmrtnosť (mortalita). Prirodzený pohyb vyjadruje rozdiel počtu živonarodených a zomretých.

V obci od roku 2010 do roku 2016 sledujeme v priemere prirodzený prírastok obyvateľstva a teda, že počet zomrelých nižší ako počet narodených detí. **Prirodzený prírastok dosahoval vyrovnané hodnoty rokoch iba v rokoch 2021 a 2022 mierny pokles.** Na udržanie kladných hodnôt prirodzeného prírastku by sa mala obec zamerať na vytvorenie podmienok pre mladé rodiny a zabezpečiť kvalitatívne a kapacitné požiadavky na občiansku vybavenosť.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Narodení	2	1	3	4	2	1	1	4	2	1	3	2	1
Zomrelí	1	1	1	3	3	2	0	2	1	2	0	0	2
Prirodzený prírastok/úbytok	1	0	2	1	-1	-1	1	2	1	-1	3	2	-1

Tabuľka 2 Prirodzený pohyb obyvateľstva (ŠÚSR, 2022)

Migračný pohyb obyvateľstva:

Okrem prirodzeného pohybu má významný vplyv na vývoj počtu obyvateľov aj migračný pohyb obyvateľstva. Migračným pohybom rozumieme migráciu (imigráciu a emigráciu, resp. prisťahovanie a vystahovanie). Migračné saldo predstavuje rozdiel medzi prisťahovanými a vystahovanými obyvateľmi. **V rokoch 2010, 2012, 2014, 2015, 2016, 2019 bolo migračné saldo v obci Fijaš kladné, teda do obce sa viac ľudí nasťahovalo ako z nej odchádzalo.** V roku 2015 bol počet prisťahovaných takmer osemkrát vyšší ako počet vystahovaných a migračné saldo dosahovalo za sledované desaťročie maximum. **Naopak v rokoch 2011, 2013, 2017 a 2020 dosahovalo migračné saldo záporné hodnoty.** Pre udržanie migračného salda v kladnej hodnote je potrebné vytvoriť podmienky pre výstavbu rodinných a bytových domov a taktiež zabezpečiť dostatočnú kapacitu občianskej vybavenosti.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prisťahovaní	2	2	2	3	5	9	5	1	0	2	3	0	0
Vystahovaní	1	6	0	11	2	1	2	4	1	1	7	0	2
Migračné saldo	1	-4	2	-8	3	8	3	-3	-1	1	-4	0	-2

Tabuľka 3 Migračný pohyb obyvateľstva (ŠÚSR, 2022)

Celkový pohyb obyvateľstva:

Ukazovateľ celkový pohyb obyvateľstva je výsledkom súčtu celkového prirodzeného prírastku/úbytku a migračného prírastku/úbytku.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prirodzený prírastok/úbytok	1	0	2	1	-1	-2	1	2	1	-1	3	2	-1
Migračné saldo	1	-4	2	-8	3	8	3	-3	-1	1	-4	0	-2
Celkový prírastok/úbytok	2	-4	4	-7	2	6	4	-1	0	0	-1	2	-3

Tabuľka 4 Celkový pohyb obyvateľstva (ŠÚSR, 2022)

Vývoj celkového pohybu obyvateľstva obce Fijaš má kolísavý trend. V rokoch 2011, 2012, 2013, 2016, 2017, 2018 a 2019 bol v obci zaznamenaný príliv obyvateľov, čo zapríčinilo, že migračný prírastok prevyšoval hodnoty aj prirodzeného pohybu. Naopak v rokoch 2011, 2013, 2017, 2020 a 2022 obec zaznamenala celkový úbytok, a to najmä z dôvodu vyššieho počtu úmrtí v týchto rokoch.

2.1 Štruktúra obyvateľstva

Napriek tomu, že sčítanie obyvateľov v roku 2022 už prebehlo, v grafoch a tabuľkách národnostnej, vzdelanostnej a religióznej štruktúry uvádzame údaje z predchádzajúceho sčítania. Údaje budú aktualizované hneď ako sčítanie obyvateľov z roku 2022 Štatistický úrad vyhodnotí.

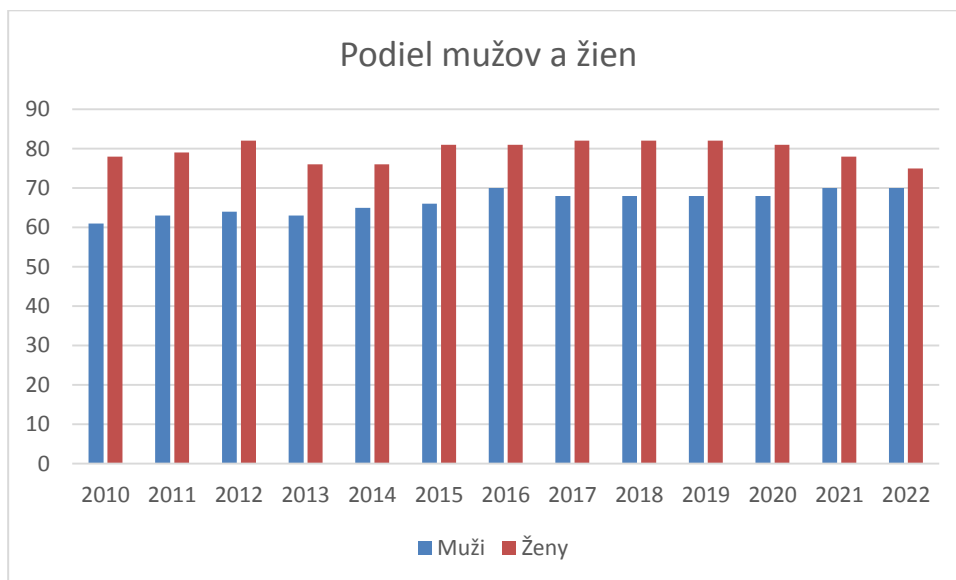
Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia

V obci Fijaš **výrazne prevažuje počet žien nad počtom mužov**. Početná prevaha žien nad mužmi je charakteristická pre vyspelé populácie a tiež pre Slovenskú republiku ako celok.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži	61	63	64	63	65	66	70	68	68	68	68	70	70
Ženy	78	79	82	76	76	81	81	82	82	82	81	78	75

Tabuľka 5
Vývoj počtu

u obyvateľov podľa pohlavia (ŠÚSR, 2022)

Graf 1 Vývoj obyvateľov podľa pohlavia (ŠÚSR, 2022)

Prevahu ženského pohlavia nad mužským dokazuje aj ženský index, ktorý vyjadruje koľko žien pripadá na 1000 mužov v danej populácii. V obci Fijaš (v sledovanom období - od r.2009) dosahuje index ženskosti hodnoty vždy vyššie ako 1000, a teda ženské pohlavie počtom prevyšuje mužské pohlavie.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Podiel mužov v %	43,88	44,37	43,84	45,32	46,10	44,90	46,36	45,33	45,33	45,33	45,64	47,30	48,28
Podiel žien v %	56,12	55,63	56,16	54,68	53,90	55,10	53,64	54,67	54,67	54,67	54,36	52,70	51,72

Tabuľka 6 Vývoj podielu mužov a žien v obci (ŠÚSR, 2022)

Štruktúra obyvateľstva podľa veku

V obci Fijaš môžeme sledovať priaznivý vývoj obyvateľstva podľa vekovej štruktúry, pretože predproduktívna zložka obyvateľstva (0-14 rokov) prevyšuje poproduktívnu zložku (muži 60 a viac, ženy 55 a viac) len v rokoch 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2021 a 2022 a teda obyvateľstvo rapídne starne. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku mierne stúpa. Nárast počtu obyvateľov v predproduktívnom veku znamená, že by sa malo v obci zvyšovať povedomie výchovu obyvateľov v predproduktívnom veku. Produktívna zložka obyvateľstva každoročne rapídne klesá, čo znamená, že bez opatrení na trhu práce sa situácia nezmení.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Predproduktívny vek v %	10,79	9,86	10,96	13,67	14,89	18,37	18,54	19,33	20	20,67	18,79	20,27	20,69
Produktívny vek v %	73,38	73,94	73,29	69,78	70,92	69,39	69,54	68,67	68	64,67	65,77	63,51	60
Poproduktívny vek v %	15,83	16,2	15,75	16,55	14,18	12,24	11,92	12	12	14,67	15,44	16,22	19,31

Tabuľka 7 Vekové zloženie obyvateľstva v obci (ŠÚSR 2022)

Graf 2 Štruktúra obyvateľstva podľa veku (ŠÚSR, 2021)

Národnostná štruktúra

Najpočetnejšou národnosťou v obci Fijaš je **slovenská (87,67 %)**.

Národnosť	Slovenská	Rusínska	Nezistené
Počet obyvateľov	128	17	1
% obyvateľov	87,67	11,64	0,68

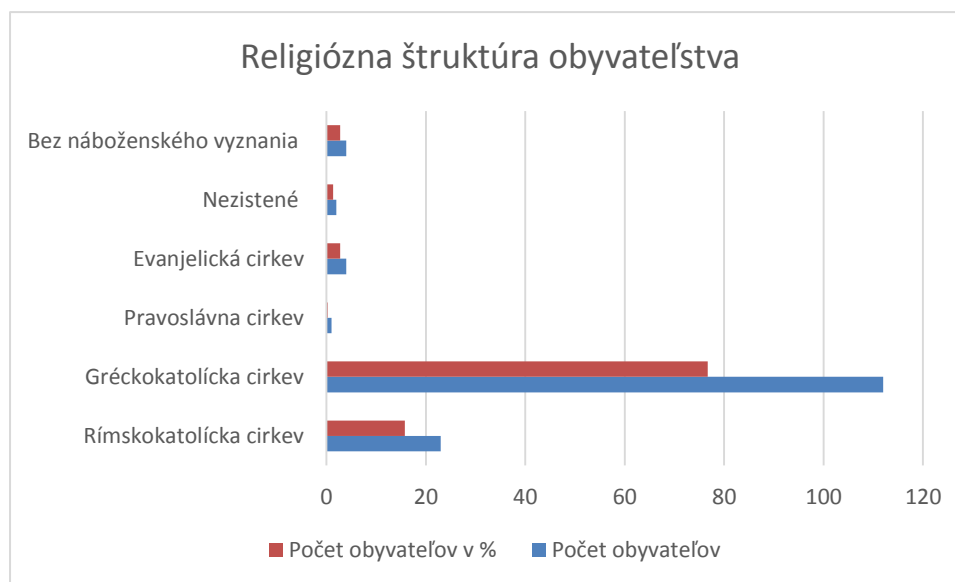
Tabuľka č. 8: Národnostná štruktúra obyvateľstva (SODB, 20222)

Religiózna štruktúra

Z hľadiska religiozity je obyvateľstvo obce Fijaš prevažne gréckokatolíckeho vierovyznania.

Náboženské vyznanie	Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evanjelická cirkev	Nezistené	Bez náboženského vyznania
Počet obyvateľov	23	112	1	4	2	4
Počet obyvateľov v %	15,75	76,71	0,27	2,74	1,37	2,74

Tabuľka č. 9: Religiózna štruktúra obyvateľstva

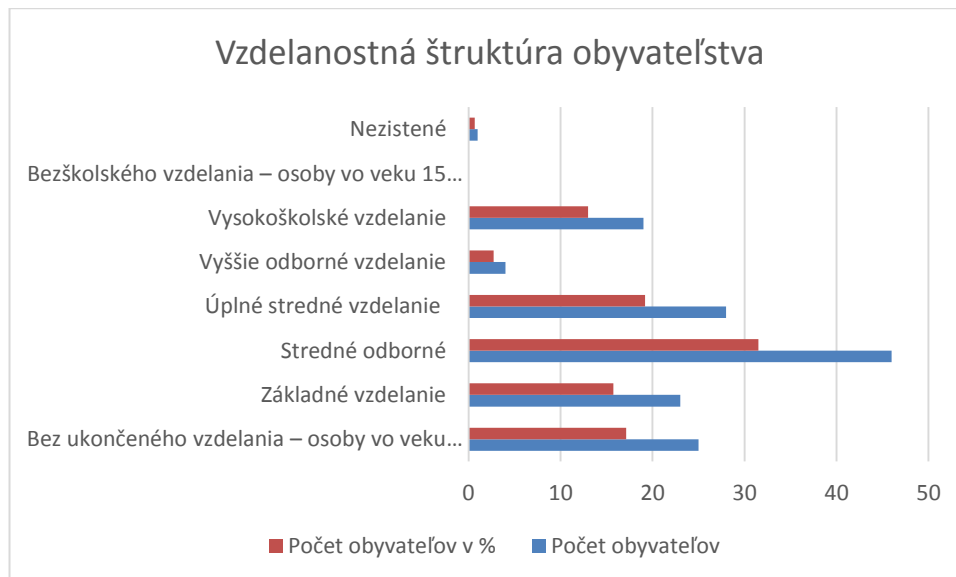
Graf 3 Religiózna štruktúra obyvateľstva (SODB, 2021)

Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva analyzuje obyvateľstvo z pohľadu najvyššieho dosiahnutého vzdelania. V obci Fijaš prevláda obyvateľstvo so stredným odborným vzdelaním bez maturity a úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Obyvatelia so základným vzdelaním dosahujú 17,1 % a vysokoškolským vzdelaním 14,7 %. Objem kategórie obyvateľstva bez vzdelania približne pokrýva počet obyvateľov v predproduktívnom veku (do 14 rokov) a teda bez ukončenia povinnej školskej dochádzky.

Vzdelanie	Bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov	Základné vzdelanie	Stredné odborné (učňovské vzdelanie bez maturity)	Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	Vyššie odborné vzdelanie	Vysokoškolské vzdelanie	Bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac	Nezistené
Počet obyvateľov	25	23	46	28	4	19	0	1
Počet obyvateľov v %	17,12	15,75	31,51	19,18	2,74	13,01	0	0,68

Tabuľka č. 10: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva (SODB 2021)

Graf 4 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva (SODB, 2021)

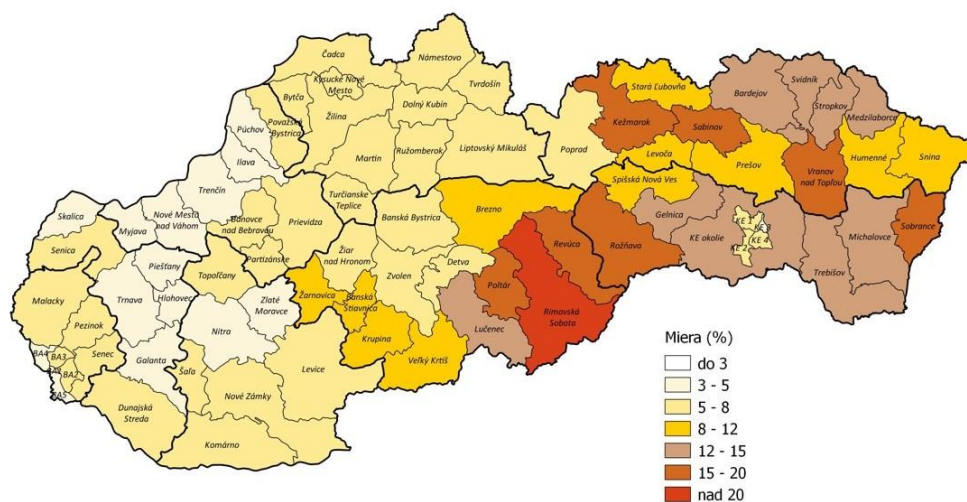
Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Na základe údajov o ekonomickej aktivite vyplývajúcich zo SODB 2011, v čase sčítania žilo vo Fijaši 60 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Nezamestnaných bolo 12 obyvateľov, strednú alebo vysokú školu navštevovalo 7 obyvateľov. Dôchodcov bolo v danom roku 27. Podrobnejší prehľad štruktúry obyvateľstva podľa druhu ekonomickej aktivity znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Druh ekonomickej aktivity	Počet osôb
Pracujúci (okrem dôchodcov)	46
Pracujúci dôchodcovia	14
Osoby na materskej dovolenke	1
Osoby na rodičovskej dovolenke	2
Nezamestnaní	12
Žiaci stredných škôl	3
Študenti vysokých škôl	4
Osoby v domácnosti	7
Dôchodcovia	27
Žiak základnej školy	15
Dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky nezistené	14
	1

Tabuľka 11 Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity (SODB,2011)

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.01.2021

Nezamestnanosť má výrazný vplyv na rozvoj každej lokality, predovšetkým prostredníctvom kúpnej sily obyvateľstva na jednej strane a celkovej atraktivity prostredia na druhej strane. Obec Fijaš spadá pod NUTS IV Svidník, kde ku dňu 31.1.2021 bola zaznamenaná miera evidovanej nezamestnanosti 12,50%. Na mape (obrázok č.2) možno pozorovať mieru evidovanej nezamestnanosti v rámci okresov SR s vyššou mierou nezamestnanosti. Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie predstavuje 2 286 obyvateľov NUTS Svidník. Miera priemernej evidovanej nezamestnanosti v rámci Slovenska predstavuje k tomuto dátumu 7,81%.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet nezamestnaných	15	13	13	14	12	13	12

Tabuľka 13 Štruktúra nezamestnanosti v obci Fijaš (ŠÚSR 2021)

Štruktúra nezamestnanosti mala v obci Fijaš do roku 2017 klesajúcu tendenciu, od roku sa počet nezamestnaných udržiava na počte 12 nezamestnaných.

Domový a bytový fond

Domy podľa typu	Počet
Obývané	53
z toho : rodinné domy	50
Ostatné budovy na bývanie	1
Ostatné	2

Tabuľka 14 Počet domov podľa typu (ŠÚSR, 2021)

Domy podľa formy vlastníctva	Počet
Fyzické osoby	45
Kombinácia vlastníkov	3
Cirkev	1
nezistený	4

Tabuľka 15 Domy podľa formy vlastníctva (ŠÚSR, 2021)

2. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

MATERSKÁ ŠKOLA

Vo Fijaši sa nenachádza materská škola, ktorá by zabezpečovala predprimárne vzdelávanie pre deti od 3 do 6 rokov. Rodičia deti rozvážajú do MŠ v meste Gíraltovce a okolitých obcí.

ZÁKLADNÁ ŠKOLA

V obci sa nenachádza tiež základná škola. Žiaci navštevujú ZŠ I. stupňa v susednej obci Vyšný Kručov, alebo v iných obciach. Najviac detí navštevuje ŽŠ Spojenej školy v Gíraltovciach a Súkromnú ZŠ tiež v Gíraltovciach. Mesto Gíraltovce tvorí tiež vyučovaciu základňu pre stredoškôľakov na Súkromnej stredne odbornej škole a na Gymnáziu, dnes Spojenej škole. Umeleckú prípravu pre žiakov z okolia a samotnej obce poskytuje Základná umelecká škola v Gíraltovciach.

Zdravotne postihnuté deti majú možnosť navštevovať Spojenú základnú školu v Gíraltovciach a komunitné centrum pre zdravotne postihnutých.

ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Zdravotná starostlivosť pre obyvateľov obce je zabezpečovaná v meste Gíraltovce na Poliklinike Goldbergera, kde zdravotnícke služby poskytujú všeobecní a odborní lekári. Najväčším poskytovateľom je firma ILB, s. r. o., ktorá zabezpečuje i zdravotnícke služby vo vedľajšom objekte. Podobne využívajú aj pohotovostnú službu.

Najbližšia nemocnica je vo Svidníku (26 km) a v Prešove (33 km). V obci chýba denný stacionár, no obyvatelia môžu toto zariadenie navštevovať v Gíraltovciach. V meste Gíraltovce sa nachádza aj Komunitné centrum na pomoc sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva. V obci nie je dostatočne rozvinutá sociálna infraštruktúra. V obci nefunguje vývarovňa, ani rozvoz stravy pre chorých a nevládných občanov. V obci nie sú zabezpečované žiadne terénne opatrovateľské či iné sociálne služby

OCHRANA MAJETKU

Ochranu majetku a obyvateľov v prípade požiaru v obci zabezpečuje **profesionálny hasičský zbor v Gíraltovciach**.

KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNOČASOVÉ AKTIVITY

Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je viac-menej tradičného charakteru. V obci sa pravidelne konajú tieto podujatia: ples, Deň matiek, Deň detí, Silvester, Mikuláš, kultúrnospoločenské posedenie v mesiaci úcty k starším. Pre miestnych obyvateľov, obyvateľov z okolitých obcí i návštevníkov sa v obci tiež každoročne usporadúva Športový deň.

Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami musia občania dochádzať väčších iných obcí a väčších okresných centier. V rámci spoločenského a športového vyžitia občanom chýbajú oddychové zóny v obci a jej okolí (lavičky, altánky, piknikové plochy) a otvorené priestranstvá na konanie kultúrnych a letných zábav (amfiteáter, pódia a pod.). Kultúrne podujatia organizuje obec v kultúrnom dome, alebo na futbalovom ihrisku, ktoré tiež nie je v dobrom stave.

4. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

ELEKTRICKÁ ENERGIA

Obec Fijaš nemá iné zdroje energie – vodné ani veterné, či ďalšie alternatívy. Dodávku a rozvod elektrickej energie zabezpečuje Východoslovenská energetika, a. s. Prešov.

PLYNOFIKÁCIA

Obec Fijaš je od roku 2001 plynofikovaná a napojená na rozvod SPP, a. s. závod Košice.

VODOVOD

Obec Fijaš má ukončený verejný vodovod. Je potrebné ho dobudovať v dĺžke cca 900m. Občania využívajú zásobovanie vodou z vŕtaných studní, ktoré nie vždy spĺňajú všetky limity ukazovateľov kvality pitnej vody a nemajú záujem sa napojiť na verejný vodovod.

KANALIZÁCIA

Systém likvidácie odpadových vôd nie je vyriešený. Obec v súvislosti s ďalšou potenciálnou výstavbou v budúcnosti plánuje vybudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd.

TELEKOMUNIKÁCIE A INTERNET

Stav telefónnej siete je nie je dostačujúci. Územie obce je čiastočne pokryté signálmi mobilných operátorov Orange, a. s. , O2 a T-mobile. Káblová televízia v obci nie je zavedená. Internetové pripojenie objektov obce a obyvateľov v domácnostiach zabezpečuje WI-NET Raslavice.

Verejné osvetlenie v obci je dostačujúce, ale vyžaduje si rekonštrukciu. Miestny rozhlas je po čiastočnej rekonštrukcii v roku 2007, napriek tomu je potrebná jeho ďalšia renovácia.

ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Odvoz komunálneho odpadu je zabezpečený v dvojtyždňových intervaloch. V takomto intervale je tiež organizovaný i separovaný zber odpadu a to najmä plastov a elektronického odpadu. Zber papiera a TETRAPACK obalov je realizovaný jedenkrát do mesiaca. Vyseparované odpady sa zhromažďujú a triedia na zbernom dvore a odtiaľ sú odoberané špecializovanými spracovateľmi. Občanom je umožnené vyseparovaný odpad voziť individuálne aj na miestne zberné miesto.

5. EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA

Obec Fijaš sa nachádza v blízkosti mesta Giraltovcu, ktoré je od obce vzdialené 2,7km. Pred rokom 1989 sa v meste Giraltovcu nachádzali výrobné podniky ako napríklad Kožiarske závody, ktoré zamestnávali 600 ľudí, komunálne podniky poľnohospodárske družstvo a iné prevádzky, ktoré poskytovali zamestnanie obyvateľom zo širokého okolia preto v samotnej obci nezriadila žiadna väčšia prevádzka, ktorá by bola schopná zamestnať obyvateľov obce. V súčasnosti v bývalých Kožiarskych závodoch pracuje len okolo 150 ľudí, v Rikostave, s. r. o., a iných prevádzkach, kde sa aspoň s častí darí zamestnávať obyvateľov i obce. Veľa osôb je zamestnaných v zahraničí, resp. v iných regiónoch Slovenska.

Názov podniku	Zameranie
RLAX CENTRUM Š-Š, s. r. o., Fijaš	Výroba drevených kontajnerov
DREVOBSA, s. r. o., Fijaš č. 26, 090 42 Okružle, IČO: 47 625 180, Dušan Fečkanin Fijaš č. 26	Výroba ostatných kovových výrobkov i. n., ubytovacie služby, doprava s hmotnosťou do 3,5 t.
RUTHENIA trade, s. r. o., Fijaš Č. 30, 090 42 Okružle, IČO: 36 508 527 Rudolf Hric š. 116 Okružle	Nešpecializovaný veľkoobchod, poskytovanie služieb v poľnohospodárstve, záhradníctve, lesníctve a poľovníctve a iné podľa OR
AUTODOPRAVA F+J, s. r. o., Fijaš, č. 48, 090 42 Okružle, IČO: 36 713 961, Dušan Fečkanin Fijaš 26, Pavol Jurko Fijaš 48	Kúpa tovaru na účely jeho predaja (maloobchod) a rozsahu voľných činností a kúpa tovaru na jeho predaj iným prevádzkovateľom, finančný leasing, záložne a iné podľa OR
Dana H2603, s. r. o., Fijaš 11, 090 42 Okružle, IČO: 55 199 569, Daniela Hrubá, Fijaš 11, 087 01 Fijaš	Pohostinská činnosť a výroba hotových jedál, prevádzkovanie výdajne stravy a iné podľa OR
H8H LONDON, Fijaš 11, 087 01 Fijaš, IČO: 52 374 742, Radovan Hrubý. Fijaš 52, 087 01 Fijaš, Hossain Hossaini -	Opracovanie drevnej hmoty, výroba výrobkov z dreva, vŕtanie studní do 30 m a iné podľa OR

konateľ	
L8P Backtechnik, s. r. o., Fijaš 32, 087 01 Fijaš, IČO: 53 527 518, Pavol Laputka č. 32 Fijaš	Výroba pekárenských a cukrárenských výrobkov, výroba potravinárskych výrobkov a nápojov a iné podľa OR
PeDO STAV, s. r. o., Fijaš č. 50, IČO: 56 133 405, Peter Tchurik, Fijaš č. 50, 087 01 Fijaš	Poskytovanie služieb pre poľnohospodárstvo, záhradníctvo, rybárstvo, lesníctvo a poľovníctvo, skladové, pomocné a prepravné služby a iné podľa OR
Top Star Service s. r. o., Fijaš č. 11, 087 01 Fijaš, IČO: 54 271 495, Radovan Hrubý č. 52, 087 01 Fijaš, konateľ	Opracovanie drevnej hmoty a výrobkov z dreva, korku, slamy, ich úprava, oprava a údržba, prípravné a ukončovacie práce pri realizácii exteriérov a interiérov stavieb

Tabuľka 16 Zoznam právnických subjektov v obci Fijaš (Interná evidencia, 2022)

5.1 ROZPOČET A FINANČNÉ HOSPODÁRENIE OBCE

Rozpočet Obce Fijaš na rok 2020 bol zostavený podľa ustanovenia § 10 odsek 7), zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rozpočet za rok 2020 bol vyrovnaný. **V roku 2020 boli celkové príjmy obce vo výške 174 511,50 € a výdavky v hodnote 174 511,50 €.**

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Príjmy	49 157,23	49 367,04	49 991,25	232 439,21	115 998,23	174 511,50
Výdavky	39 558,47	37 952,64	35 232,99	223 439,21	107 998,23	174 511,50

Tabuľka 18 Prehľad príjmov a výdavkov obce (Interná evidencia, 2020)

	Schválený rozpočet na 2019 (v EUR)	Rozpočet 2019 po zmenách (v EUR)		Schválený rozpočet na 2019 (v EUR)	Rozpočet 2019 po zmenách (v EUR)
Príjmy celkom	55 715,00	116 015,00	Výdavky celkom	55 715,00	108 015,00
Bežné príjmy	41 215,00	57 167,00	Bežné výdavky	41 215,00	55 202,00
Kapitálové príjmy	0,00	13 000,00	Kapitálové výdavky	14 500,00	52 813,00
Príjmové finančné operácie	14 500,00	45 848,00	Výdavkové finančné operácie	0,00	0,00

Tabuľka 19 Rozpočet obce k 31.12 2019 (Interná evidencia, 2020)

Najvyššie príjmy dosahovala obec v roku 2018, kedy dosahovali výšku až 232 439,21 €. V tomto roku mala obec aj najvyššie výdavky. Naopak, najnižšie príjmy mala obec v roku 2015 a to 49 157,23 €.

V sledovaných rokoch, od roku 2015, mala obec prebytkový rozpočet, a teda príjmy prevyšovali výdavky obce, čo poukazuje na dobrú ekonomickú kondíciu obce.

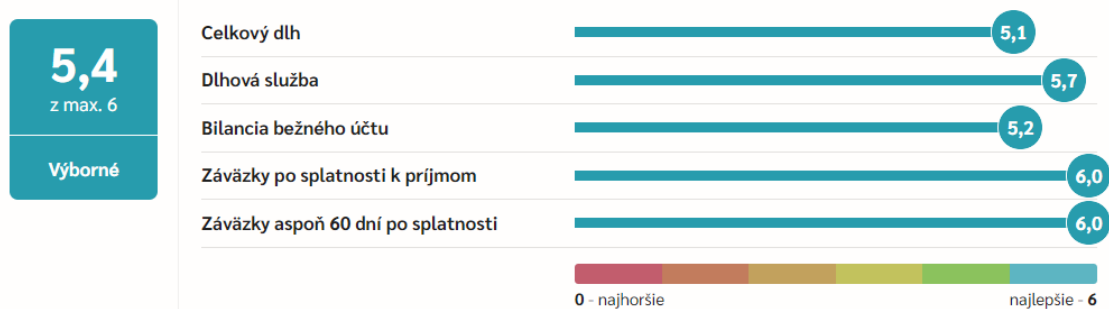
	2015	2016	2017	2018	2019
Prevod podielu dane z príjmov fyzických osôb	20 995,86	23 947,62	26 914,79	30 912,00	34 411,52
Podiel na dani z nehnuteľností – z pozemkov	2 515,24	2 749,96	2 315,95	2 309,33	2 854,21
Podiel na dani z nehnuteľností – zo stavieb	569,02	1 269,63	1 130,35	1 170,79	610,57
Podiel na dani z nehnuteľností – z bytov a NP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Daň za psa	57,50	75,00	72,00	81,00	63,00
Daň za užívanie verejného priestranstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Podiel na poplatku za komunálny odpad	973,00	1 390,00	1 280,00	1 380,00	1 742,00
Daňové príjmy spolu	25 110,62	29 432,27	31 713,09	35 853,12	39 681,30

Tabuľka 20 Štruktúra daňových príjmov (Interná evidencia, 2020)

Portál INEKO, ktorý hodnotí finančné zdravie obcí hodnotí hospodárenie obce Fijaš hodnotou 5,4 z maximálnej hodnoty 6, čo predstavuje výborné finančné zdravie obce.

Schéma 2 Hodnotenie finančného zdravia obce (INEKO, 2019)

Finančné zdravie

6. EX-POST HODNOTENIE REALIZÁCIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR A PLNENIE PHSR 2015 - 2020

P. č.	Názov zámeru	Zrealizovaný (áno/nie)
1	Doplnenie a skvalitnenie infraštruktúry soc. zariadení (Vytvorenie denného stacionára, rekonštrukcia KD a príprava pre výstavbu Domu smútku)	áno bez stacionára
2	Zvýšenie účinnej propagácie a organizácie v oblasti kultúry	nie
3	Doplnenie a skvalitnenie ponuky pre rekreačný šport a voľnočasové aktivity	
4	Skvalitnenie dopravnej infraštruktúry v obci (Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov popri miestnych komunikáciách a rekonštrukcia mostov a lávok)	čiastočne
5	Skvalitnenie a rozšírenie technickej infraštruktúry (rekonštrukcia verejného osvetlenia a obecného rozhlasu)	áno
6	Zlepšenie podmienok v zásobovaní obce pitnou vodou (dostavba vodovodnej siete)	áno
7	Zlepšenie a rozšírenie environmentálnej oblasti – ŽP v obci (Revitalizácia parku, rozšírenie a revitalizácia oddychovej zóny, výsadba zelene na voľných plochách)	áno
8	Úprava vodných tokov	nie

Tabuľka 21 Hodnotenie projektových zámerov za predchádzajúce programové obdobie

Počas programového obdobia 2015-2020 sa obec Fijaš uchádzala o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (NFP) celkovo v 8 projektoch, z čoho bolo 7 úspešných. Bližšia špecifikácia projektov – ich názov, rok podania žiadosti, žiadateľ, poskytovateľ NFP, ako aj informácia o úspešnosti žiadateľa je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Pora dové číslo	Rok	Názov projektu	Žiadateľ	Poskytovateľ	Úspešnosť	Realizácia
1.	2023	Rekonštrukcia obecnej komunikácie v smere ku cintorínu a kostolu	Obec Fijaš	Program rozvoja vidieka SR, MAS Topoľa	áno	Ukončený 27 000€

2.	2017	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Obec Fijaš	Ministerstvo financií SR	áno	Ukončený 70 000€
3.	2020	Rekonštrukcia kultúrneho domu v obci	Obec Fijaš	PRV – MPaRV SR PPA	áno	Ukončený 151 000€
4	2016	Výstavba a realizácia obecného parku	Obec Fijaš	Slovenská agentúra Životného prostredia	áno	Ukončený 26 000€
5.	2018	Realizácia výstavby obecného vodovodu pre odberové miesta	Obec Fijaš	MŽP SR Envirofond	áno	Ukončený 165 000€

Tabuľka č. 22: Úspešnosť pri realizácii projektov

A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

7. POLOHA

Obec Fijaš je situovaná v južnej časti okresu Svidník, čiže administratívne spadá do NUTS 4 - **okres Svidník a do Prešovského samosprávneho kraja (NUTS-3)**. Obec Fijaš sa nachádza v južnej časti Nízkyh Beskydách v severnej časti Ondavskej pahorkatiny dolnej pravej časti údolia potoka. Obec Fijaš sa nachádza 2,5 km od severu od mestečka Giraltovce a 21 km od okresného mesta Svidník. Od sídla samosprávneho kraja mesta Prešov je obec Fijaš vzdialená 37 km po ceste I. triedy 1/73 prepájajúca okresné mesto Svidník - Prešov. Vďaka výhodnej polohe má obec veľmi dobré napojenie na mesta Prešov, Hanušovce, Stropkov, Svidník a Bardejov a to približne rovnako od 28 do 35 km po ceste II. triedy č. 556

8. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Z hľadiska vytvárania podmienok na zvyšovanie ekonomického potenciálu riešeného územia obce má mimoriadny význam jej napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru na jednej strane a celkový stav dopravnej siete priamo nachádzajúci sa v území.

Nosným a prakticky jediným komunikačným systémom zabezpečujúcim dopravnú obsluhu územia je cestná doprava. Z hľadiska dopravných väzieb v širšom záujmovom území zahŕňajúcom územie okresu Svidník základnú komunikačnú i urbanizačnú sieť okresu tvorí priebežná cesta I/21 v úseku Svidník - Prešov.

Realizáciou výstavby rýchlostnej cesty R 4 sa stane táto medzinárodná komunikácia prepojením severu a juhu Európy. Neďaleko obce Fijaš v rámci výstavby ako súčasť rýchlostnej komunikácie sa vybuduje mimoúrovňová križovatka na ceste I/21 a II/556, čo bude mať pozitívny vplyv i na rozvoj obce a rekreačné centrum Domaša.

8.1 ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA

Katastrálnym územím obce Fijaš neprechádza žiadna železničná trať. Najbližšie železničné spojenie je v obci Lipníky vzdialené 15 km na trati Humenné – Prešov.

8.2 ĎALŠIE TYPY DOPRAVY

NÁKLADNÁ AUTOMOBILOVÁ DOPRAVA

Obidve dopravné komunikácie vyhovujú podmienkam nákladnej dopravy. I keď cez obec bola realizovaná údržba cesty II. tr. č. 556 a premostenie obecného potoka odstavením nákladnej dopravy hraničný prechod Dukla smer Vranov rekonštrukciu nevyhovujúcich mostov pred mestom Stropkov bola obchádzka cez obec Fijaš, čo značne narušilo nové premostenie a samotnú komunikáciu.

CYKLISTICKÁ DOPRAVA

Zatiaľ v obci nie je vybudovaná žiadna cyklistická infraštruktúra.

Dopravná dostupnosť

Autobusovú dostupnosť celoplošne zabezpečuje v obci Slovenská autobusová doprava Prešov. V porovnaní s minulosťou došlo v 90. rokoch k zhoršeniu dopravnej obsluhy v dôsledku redukcie autobusových spojov. Tento stav je spôsobený celkovým zhoršením ekonomickej a sociálnej situácie v regióne spojenej s nižším počtom obyvateľov dochádzajúcich za prácou do okresného mesta Svidník a iných miest. Čiastočne túto situáciu kompenzujú autobusová zastávka na križovatke cesty I. triedy a II. triedy.

9. PRÍRODNÉ PODMIENKY

Obec Fijaš je vidieckym sídlom poľnohospodárskeho charakteru s prevažujúcou obytnou funkciou. Nachádza v supprovincii Nízke Beskydy, v južnej časti Ondavskej vrchoviny v údolí obecného potoka vlievajúceho sa do rieky Radomky. K. ú obce predstavuje územie s priaznivými prírodnými podmienkami pre rozvoj vidieckeho turizmu a agroturizmu. Poloha obce umožňuje kombináciu návštev Nízkych Beskyd s možnosťou turistických trás počas celého roka po okolí obce a hviezdicovými výletmi po svetských a cirkevných pamätihodnostiach medzi NKP a pamiatky UNESCO ako i po pamätných miestach z obdobia I a II. svetovej vojny, minerálnych prameňov, kúpeľov a iných atrakcií územia Horného Šariša.

Fijaš má kvalitné ovzdušie, lesy poskytujú možnosti hubárčenia, zberu lesných plodov a lovného turizmu. Dané prírodné podmienky dávajú predpoklady rozvoja rôznych foriem cestovného ruchu, k čomu však chýba základná infraštruktúra CR s poskytovanými ubytovacími, stravovacími a doplnkovými službami.

Klimatické podmienky

Záujmové územie patrí do mierne teplej oblasti a leží na rozhraní oceánskeho kontinentálneho podnebia.

Podnebie je tu vnútrozemské, mierne vlhké, teplé s priemernou ročnou teplotou 6,7°C. Podľa dlhodobých meteorologických štatistík je najteplejším mesiacom júl s priemernou dennou teplotou 17,9°C a najchladnejší január iba -3,9°C, priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje okolo 700 milimetrov, pričom najsuchší mesiac je január, najviac zrážok je v júli a v auguste. Celkovo je možné konštatovať, že z dlhodobého hľadiska dochádza k postupnému poklesu úhrnu zrážok v zimnom tak aj v letnom období.

Hydrologické podmienky

Hydrograficky je riešené územie odvodňované tokom Fijašského potoka a prítokmi miestnych potôčikov, s napojením na rieku Radomka prameniacej v Karpatských horách. Celá vodná sústava patrí do povodia Bodroga a Hornádu

10. VYUŽITIE ZEME

Podľa štatistického úradu SR v k. ú. obce sa nachádzajú poľnohospodárske pôdy o výmere 384,12 ha. Podiel PP z celkovej rozlohy k. ú. obce je 64 %. Najväčšiu časť poľnohospodárskej pôdy vytvára orná pôda 40,62 % a trvalo trávne porasty 21,41 %. Malú časť tvoria záhrady 2,32 %. V obci sa nenachádzajú žiadne vinice, chmeľnice a ovocné sady.

V rámci nepoľnohospodárskej pôdy tvoria najväčšiu časť lesné pozemky (23,80 %) ďalej zastavané plochy (4,89 %), vodné plochy (4,43 %) a ostatné plochy (2,53 %). Lesné pozemky sú vo vlastníctve urbariátov, cirkvi, súkromných vlastníkov a štátu. Jednotlivé správy lesa zabezpečujú jeho správnu funkciu, ochranu a prirodzenú obnovu.

V k. ú. Fijaš sa v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, v znení neskorších predpisov neprebehlo.

Zložky využitia zeme		ha	v %
Poľnohospodárska pôda -spolu		384,12 ha	64 %
Z toho	Orná pôda	242,50	40,62
	Vinice	0	0
	Záhrady	13,82	2,32
	Ovocné sady	0	0
	Trvalé trávnaté porasty	127,80	21,41
Nepoľnohospodárska pôda -spolu		212,83 ha	36 %
Z toho	Lesné pozemky	142,09	23,80
	Vodné plochy	26,41	4,43
	Zastavané plochy a nádvorja	29,20	4,89
	Ostatné plochy	15,13	2,53
Celková výmera		596,95 ha	100 %

Zdroj: www.kataster.portál.sk

Tabuľka č. 23: Využitie zeme (SODB, 2021)

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodársky pôdny fond využívajú SHR, ktorí hospodária v katastrálnom území Fijaš. SHR sú zameraní predovšetkým na poľnohospodársku prvovýrobu.

Značná horizontálna i vertikálne členitosť terénu vytvárajú ťažké výrobné podmienky pre pestovanie poľnohospodárskych plodín. Imitujúcim faktorom je najmä svahovitosť. Poľnohospodárska pôda v riešenom území sa vyznačuje nízkym zastúpením ornej pôdy a vysokým zastúpením trávnatých porastov, čo spolu s klimatickými podmienkami určuje krmovinársky charakter výroby.

Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie pšenice, raže, jačmeňa a repky ozimnej. Úrody sú však nízke, pretože prírodné podmienky často neumožňujú dodržanie agrotechnických termínov a zásahov nedodržanej kvalite. Kratšie vegetačné obdobie a väčšie množstvo zrážok lepšie využívajú krmovina. Z krmovín majú v štruktúre osevu majú najväčšie zastúpenie: zemiaky, repa, kukurica na siláž, ďatelinotrávne miešanky a ďatelina. Najvyššie percento zastúpenie na poľnohospodárskej pôde majú trvalo trávne porasty. Väčšina TTP je zaradená do nízkych stupňov intenzity. Na hnojenie sa používajú maštalný hnoj, močovku a priemyselné hnojiva.

Lesné hospodárstvo

Kataster obce pokrýva 142,09 ha lesa. K plošne najrozšírenejšej skupine zaberajúcej centrálnu časť územia patria bukové lesy. Druhou najrozšírenejšou skupinou sú dubovo-bukové lesy, ktoré sa vyskytujú v južnej a juhozápadnej časti. Na hraničnom Slovensko - Poľskom chrbte sa nachádzajú bukovo-javorové lesy a jedľovo-bukové lesy. Okrem týchto prevládajúcich skupín sa na území zriedkavo vyskytujú kyslé horské bukové lesy a kyslé jedľovo – smrekové lesy. Ďalšie vyskytujúce dreviny sú smrek, jelša, lipa, javor, hrab. V oblasti fauny prevláda vysoká zver (jelenia a srnčia) a diviacia. Významnou činnosťou v rámci lesného hospodárstva je zalesňovanie, ktoré prebieha na lesných pozemkoch ako aj na plochách, ktoré sú preradené z poľnohospodárskeho pôdneho fondu do lesa. Aj tu sa prejavili transformačné procesy v hospodárstve a výkony v zalesňovaní poklesli zhruba 10 násobne. Ďalší vývoj lesného sektoru zohrá významnú úlohu aj veková skladba lesov. To si vynúti v budúcnosti zvýšené nároky na pestovateľskú činnosť, najmä pri výchove porastov.

11. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

11.1 Kvalita ovzdušia a povrchových a podzemných vôd

V okolí obce prechádzajú frekventované komunikácie na trase do Poľskej republiky, no kvalita ovzdušia je na pomerne dobrej úrovni. Prispieva k nej aj kompletná plynofikácia obce a absencia výraznejšieho znečisťovateľa. Spaľovanie plynu v jednotlivých domácnostiach nespôsobuje znečistenie nad limity povolené zákonom.

V dôsledku zvyšovania cien zemného plynu občania stále vo väčšej miere sa vracajú menej hodnotné, ale tradičné druhy palív, najmä drevo. Vplyvom toho by mohlo dôjsť najmä v zime k zhoršeniu kvality ovzdušia.

Občania aj predstavitelia obce začínajú výraznejšie uvažovať o využívaní ľahšie dostupných domácich, ekologicky čistých, ale lacnejších palív a energie, napr. obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Najvhodnejšou je biomasa, palivové drevo a drevný odpad. Stúpa záujem aj o alternatívne zdroje energie (slnečná energia, veterná energia, tepelné čerpadlá, bioplyn ...) Zatiaľ sú využívané nepatrne a aj v blízkej budúcnosti budú mať iba charakter doplnujúceho spektra klasických palív a energie.

I keď je obec okrajovou súčasťou tmavej oblohy, tieto kladné stránky sú narúšané najviac dopravou, nevybudovanou kanalizačnou sieťou a súkromnými poľnohospodárskymi areálmi. Aj keď obec je napojená na vlastný zdroj pitnej vody občania zatiaľ nemajú veľký záujem o vodovodné prípojky.

K pozitívnej stránke prospeje lepšia separácia odpadu, zvýšenie ekologického povedomia občanov a nevytváranie čiernych skládok. Uvedené územie má jednoduché geologické zloženie, čo umožňuje prienik odpadových vôd do podzemných vôd využívajúcich v súkromných studniach.

Rozvojové zámery obce je potrebné realizovať podľa územného plánu obce, ktorý sa žiada dať spracovať. Tieto zámery je potrebné tiež zosúladiť s nadradenou ÚRD VUC a rešpektovať

verejnoprospešné stavby a chránené územia. Je potrebné rešpektovať aj rieku Radomky ako navrhované územie európskeho významu. Zatiaľ sa nerealizuje jeho osobitná územná ochrana, čo sa prejavuje čiernymi skládkami, znečisteným korytom.

11.2 CHRÁNENÉ ÚZEMIA

V oblasti kultúrneho a prírodného dedičstva je potrebné rešpektovať kultúrnohistorické dedičstvo, predovšetkým kultúrne pamiatky, , pamiatkové územia a osobitnú pozornosť venovať známym evidovaným ako aj predpokladaným archeologickým náleziskám.

V katastri obce sa nenachádzajú žiadne chránené územia podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. **Pre riešené územie platí 1. stupeň územnej ochrany podľa zákona ochrany prírody a krajiny.**

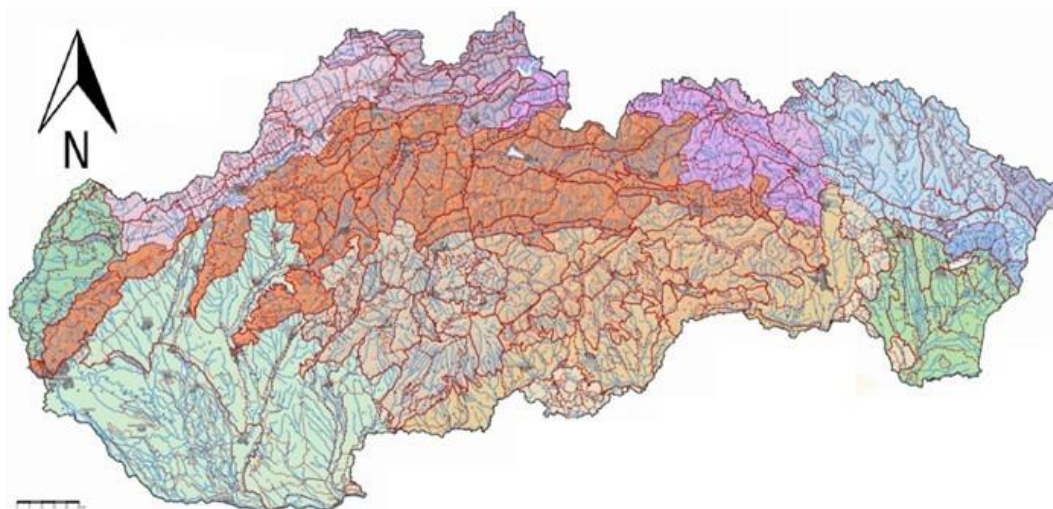
V oblasti prírodného a kultúrneho dedičstva stavby pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) je nevyhnutné všetky úpravy a údržbu realizovať so súhlasom Pamiatkového úradu.

V katastri obce Fijaš na nachádzajú uvedené NKP a archeologické lokality:

- MOHYLA – na vrch Krivarské č. ÚZPF: 210/1,
- KOSTOL – gréckokatolícky kostol č. ÚZPF: 1877/1.

Evidované archeologické lokality:

- historické jadro obce – územie s predpokladanými archeologickými nálezmi (stredovek a novovek)
- poloha Krivánske – Stráž – mohyla z neskorej doby kamennej NKP – evidovaná pod č. 1877/1

OBR. č. 4: Geomorfologické členenie Slovenska (Štátny Geologický ústav Dionýza Štúra, 2011)

12. CESTOVNÝ RUCH

V oblasti rozvoja cestovného ruchu najmä jeho foriem a to rekreácie, turistiky najmä vidieckej turistiky a agroturizmu vytvárať podmienky pre vzniku nových vidieckych stredísk s fakultatívnym využívaním atraktívnych priestorov pri rešpektovaní záujmov ochrany prírody. Usmerňovať rozvoj funkčno-priestorového subsystému cestovného ruchu v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska, Regionalizáciou CR a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK.

Podľa Regionalizácie cestovného ruchu v SR je obec Fijaš súčasťou Šarišského regiónu CR a je spojniciou cesty 1/21 cestou II/556 do rekreačného centra vodných športov na Domašu a do okresného mesta Stropkov s východiskom po stopách I. a II. svetovej vojny. Katastrálne územie obce predstavuje územie s priaznivými podmienkami na celoročný cestovný ruch, najmä vidieckeho rázu. Poloha obce s okolitou prírodou a pamätihodnosťami v okolí a vhodnou dopravnou dostupnosťou vytvára možnosti využívania turistických trás na rodinné výlety a spoznávanie okolitej prírody počas celého roka. Zvlášť príťažlivé pre turistov a návštevníkov je blízkosť a dobrá dostupnosť Domaše, ale i možnosť výberu drevených chrámov zapísaných v pamiatkach UNESCO ako i ďalších pamätihodností Bardejova, Bardejovské kúpele so šarišským skanzenom, liečivou vodou a procedúrami a kvalitou ubytovacou kapacitou a vo Svidníku v rôznych typoch múzeí a múzea Andy Varcholu v Medzilaborciach. V obci a jej katastri sa však žiadne ubytovacie a stravovacie zariadenia, rekreačné lokality a značené turistické a cyklistické trasy nenachádzajú. V obci je však niekoľko rodinných domov a jeden rozostavaný objekt, kde po úpravách by sa turisti mohli ubytovať. Najbližšie ubytovacie zariadenia sú v Giraltovcích a na Domaši.

A. III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU

Obec Fijaš je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja. Prešovský kraj má v rámci Slovenskej republiky najvyššiu pôrodnosť a najvyšší prirodzený prírastok obyvateľstva. Vplyvom migrácie je však celkový prírastok obyvateľstva, len druhý najvyšší v SR. V poslednom období dochádza k úbytku populácie v predproduktívnom veku a nárastu populácie v produktívnom a poproduktívnom veku.

Prešovský samosprávny kraj patrí medzi kraje ktoré zaostávajú za rozvojom ostatných slovenských regiónov ako aj regiónov EÚ. Jeho úroveň HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily nedosahuje ani 40 % úrovne v súčasných krajinách EÚ. A aj keď náskok sa postupne znižuje, toto znižovanie je mierne a pri súčasných tempách rastu by hospodárstvo Prešovského kraja dosiahlo hladinu Európskej únie až v roku 2259.

Prešovský kraj sa na tvorbe celoštátneho hrubého produktu (HDP) podieľa objemom 9 čo je najmenší podiel zo všetkých krajov Slovenska. Najvýznamnejším odvetvím hospodárstva Prešovského kraja je obchodná činnosť, ktorej sa v regióne venuje najviac podnikateľských subjektov. K významným hospodárskym odvetviam patrí aj spracovateľský priemysel, predovšetkým potravinársky, založený na poľnohospodárskej produkcii, odevný, textilný, drevospracujúci priemysel. V priemysle Prešovského kraja je zamestnaných približne 34 % ekonomický aktívneho obyvateľstva.

Kľúčové charakteristiky pre ďalší ekonomický rozvoj regiónu a obce Fijaš:

a) zaostávajúce miestne hospodárstvo

Príčiny zaostávania je možné rozdeliť do niekoľkých skupín:

- Nízka produktivita práce v sektoroch priemyslu a služieb
- Nízka miera využitia pracovných síl vzhľadom na vysokú nezamestnanosť, najmä v poľnohospodárstve
- Efektívnejšiemu rozvoju hospodárstva regiónu bráni aj nedostatočne vybudovaná infraštruktúra dopravných rýchlostných komunikácií, najmä meškajúca výstavba R 4 a jej prepojenie na hlavnú diaľničnú sieť.

b) nevyužitý rozvojový potenciál

Územie Prešovského samosprávneho kraja poskytuje veľký potenciál rozvoja a je schopný zvyšovať konkurencieschopnosť jeho hospodárstva. Medzi najsilnejšie stránky regiónu patria:

- Bohaté prírodné a kultúrno-historické danosti krajiny
- Strategická poloha na hranici troch krajín a v hraničnom pásme EÚ
- Mladá pracovná sila
- Priaznivé klimatické prostredie a pôdne pomery
- Výdatné zásoby minerálnych a liečivých prameňov a geotermálnych prameňov

-

c) únik mozgov

Stálym a pretrvávajúcim javom v regióne je dlhodobé sťahovanie sa miestnych obyvateľov, ktoré súvisí s nízkou atraktivitou existujúcich pracovných miest a nízkou priemernou mzdou. Preto dochádza k problémom s udrzaním kvalifikovanej pracovnej sily.

d) sociálne napätie

Sociálne napätie v marginalizovaných skupinách obyvateľstva ide ruka v ruke so zaostávajúcim hospodárstvom. Problémom je aj regionálne rozmiestnenie a dostupnosť zariadení sociálnych služieb, najmä ide o penzióny a domovy dôchodcov.

e) znečistenie životného prostredia

Životné prostredie PSK kraja, predovšetkým jeho juhovýchodná časť, patrí k najviac znečisteným oblastiam na Slovensku. Obec Fijaš však patrí medzi obce s priaznivým ovzduším a podmienkami na život týkajúcich sa životného prostredia. Práve k týmto oblastiam patrí okres Svidník a Bardejov. Aktuálnym problémom Prešovského kraja i v lokalite obce je ohrozenie ničivými záplavami.

13. SWOT ANALÝZA A SYNTÉZA VÝSLEDKOV

SWOT analýza (Strong points, Weak points, Opportunities, Threats) hodnotí vnútorné silné a slabé stránky, vonkajšie príležitosti a ohrozenia obce podľa dôležitosti. SWOT analýza tvorí základ pre spracovanie rozvojovej stratégie. Ide najmä o vzájomné porovnávanie vnútorných silných a slabých stránok obce a možností a ohrození, ktoré pôsobia na ďalší rozvoj územia z vonkajšieho prostredia.

SILNÉ STRÁNKY		SLABÉ STRÁNKY	
OBYVATEĽSTVO			
• prevládajúci počet obyvateľstva v predproduktívnom veku ako v poproduktívnom veku • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva (vysoký podiel obyvateľov v produktívnom veku a rýchlo rastúci podiel obyvateľov v predproduktívnom veku) • nadpriemerný podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (v porovnaní s priemerom v SR) • pozitívne migračné saldo		• prirodzený úbytok obyvateľstva • málo pracovných príležitostí priamo v obci • nižšia úroveň v rámci vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva	
OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			

• plná plynofikácia v obci • komplexné pokrytie telekomunikačnými sieťami a internetovým pripojením • separovanie odpadu • existencia zdravotného strediska s všeobecnými lekármi, zubárom, gynekológom a lekárňami v Giraltovcích • blízkosť mesta Giraltovcé za službami pre obyvateľstvo • vybudované energetické siete, • vybudovaný verejný vodovod • zlepšená dopravná infraštruktúra v obci • zriadenie Domu smútku v budove OÚ. • zrekonštruovaná budova kultúrneho domu	• nedostatočná kapacita zariadenia pre seniorov • absencia denného stacionára pre seniorov a ZŤP • nevybudovaná kanalizácia a ČOV • vybudovaný vodovod, no zatiaľ väčšia časť obyvateľov sa nenapojila na vodovodné rozvody • nedostatok pozemkov pre výstavbu objektov bytovej a občianskej vybavenosti obce • nevybudované parkovisko pri Dome smútku
SAMOSPRÁVA	
• dobré finančné zdravie obce • aktívna samospráva v snahe o získanie a využívanie externých finančných zdrojov – ako sú štátne dotácie, finančné zdroje EÚ a i.	• nízke zapojenie obyvateľov do procesu plánovania • nezateplený objekt a nepostačujúce technické vybavenie obecného úradu
• efektívny spôsob komunikácie s obyvateľmi prostredníctvom vynovenej obecnej stránky •	
POLOHA A DOPRAVA	
• výhodná poloha v blízkosti Poľskej republiky • možnosti cezhraničnej spolupráce(Poľsko – Ukrajina - Slovensko). • výhodná poloha z hľadiska blízkosti mesta Svidník, Giraltovcé, Stropkov, Vranov, Bardejov Prešov	• Riziko kolízie cyklistickej a automobilovej dopravy • Absencia cyklistickej trasy • Zvýšená frekvencia nákladnej dopravy z dôvodov meškania výstavby R4

PRÍRODNÉ PODMIENKY, VYUŽITIE ÚZEMIA A CESTOVNÝ RUCH

• nízky podiel zastavaných plôch na celkovej výmere územia • výskyt vzácných spoločenstiev fauny, flóry • existencia historických a sakrálnych pamiatok z obdobia stredoveku, novoveku, remeselnej zručnosti obyvateľov, umelcov a vojnových histórií I. a II. svetovej vojny, rôznorodosť múzeí a galérií, chránených území tvorí zaujímavú štruktúra pre spracovanie ponúk pre rôzne cieľové skupiny, nevyužitý prírodný potenciál v okolí obce,	• nevybudovaná infraštruktúra cestovného ruchu, • nezáujem a nedôvera časti obyvateľstva na poskytovanie základných a doplnkových služieb CR, • chýbajúca technická infraštruktúra v obciach, ktoré disponujú atraktívnymi prírodnými a lokalizačnými podmienkami, no absencia kanalizácii, nelegálne skládky a nezáujem obyvateľov o poskytovanie služieb v cestovnom ruchu sú brzdou rozvoja vidieckeho turizmu, • nezáujem mladých ľudí o sprievodcovské služby • nevybudovaná sieť cyklotrás a turistických chodníkov
nevyužitý prírodný potenciál v okolí obce, |
|--|--|

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
• napojiť odberové miesta na obecný vodovod • dobudovať kanalizačnú sieť • rekonštruovať objekt obecného úradu • využívanie externých finančných zdrojov • využiť príležitosť spolupráce v rámci regiónu s osobitným zreteľom na medzinárodnú spoluprácu • rozširovanie vhodných lokalít pre IBV • zadať spracovanie územného plánu obce • skvalitniť a dobudovať časti obecných komunikácií a parkovísk na prístup na verejné priestory • vybaviť Dom Nádeje s technickým zariadením, • sprístupniť minerálny prameň	• zvyšovanie nezamestnanosti • nízky záujem investorov o podnikanie v území • sťahovanie obyvateľov za prácou do iných miest • presun kompetencií na samosprávy bez adekvátneho presunu finančných zdrojov • zdravotná kríza a s ňou spojená hospodárska kríza • ohrozovanie a znižovanie kvality podzemných vôd nedostatočne utesnenými žumpami • nevyužívané privátne ubytovacie zariadenie v obci

14. HLAVNÉ DISPARITY A FAKTORY ROZVOJA

Identifikácia najvýznamnejších silných stránok, slabých stránok, príležitostí a ohrození vo SWOT analýze nám umožňuje identifikovať kľúčové disparity a faktory rozvoja. Hlavné faktory rozvoja je možné určiť pomocou kombinácie silných stránok a príležitostí, zatiaľ čo hlavné disparity rozvoja je možné identifikovať na základe kombinácie slabých stránok a ohrození. Poznanie hlavných faktorov, ako aj disparít rozvoja prispieva k efektívnemu zadefinovaniu vhodnej stratégie rozvoja, ktorou by sa mala obec Fijaš v nasledujúcom plánovacom období uberať.

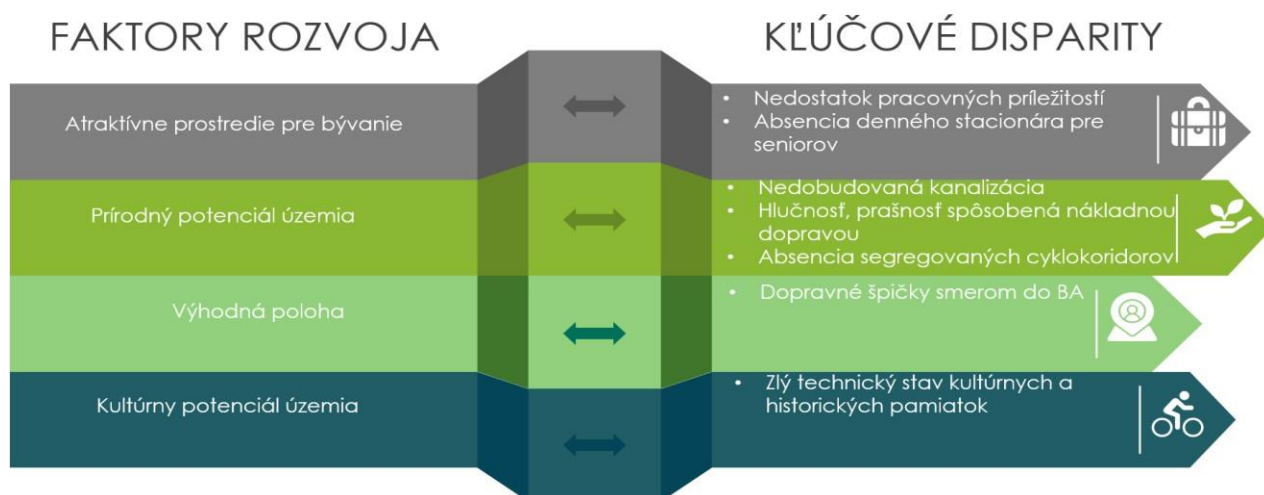

Schéma 4 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

15. STEEP ANALÝZA

Ďalším druhom analýzy, ktorá je často používaná v strategickom plánovaní, je tzv. **STEEP analýza**. Zameriava sa na komplex sociálnych, technických, ekonomických, ekologických a politických faktorov. Analyzuje sa tak externé prostredie, ktoré podmieňuje spôsob a metódy riadenia a plánovania v obci.

Sociálne faktory zahŕňajú predovšetkým faktory súvisiace so spôsobom života ľudí vrátane hodnôt, akými sú napríklad demografické faktory, úroveň vzdelania, prevažujúce hodnoty obyvateľov, štruktúra školstva a mnoho iných príbuzných faktorov.

Technické faktory predstavujú všetky faktory, ktoré súvisia s vývojom výrobných prostriedkov, materiálov, procesov, know-how a nových technológií a ktoré majú dopad na obec.

K ekonomickým faktorom patrí hospodársky vývoj na mezo a makro úrovni, ktorý zahŕňa toky financií tovarov, informácií a energie, problematiku nezamestnanosti, platových podmienok konkurencie a ďalších faktorov s možným dopadom na rozvoj obce.

Z ekologických faktorov je dôležitý predovšetkým trvalo udržateľný rozvoj krajiny, ktorý súvisí s limitovanými zdrojmi a stále vzrastajúcimi nárokmi na ich využívanie.

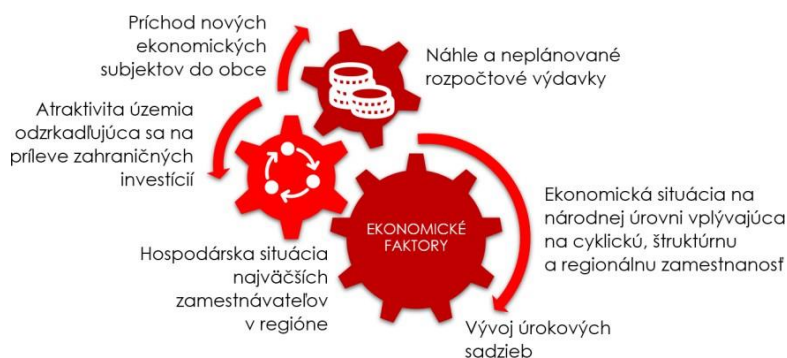
Politické faktory zahŕňajú faktory vyššej politickej moci od štátnej až po medzinárodnú úroveň

Tieto faktory mnohokrát tvoria právny rámec, ktorý podporuje alebo naopak môže brzdiť rozvoj.

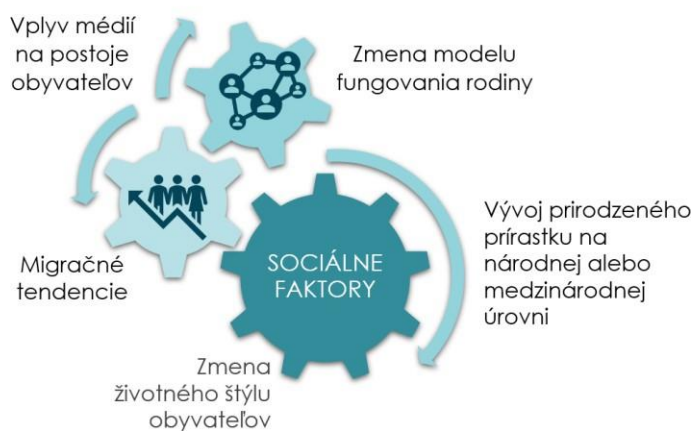
POLITICKÉ FAKTORY

EKONOMICKÉ FAKTORY

SOCIÁLNE FAKTORY

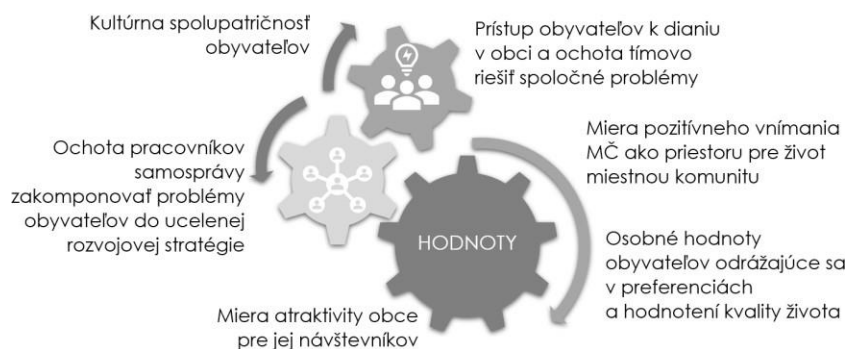
TECHNICKÉ FAKTORY

EKOLOGICKÉ FAKTORY

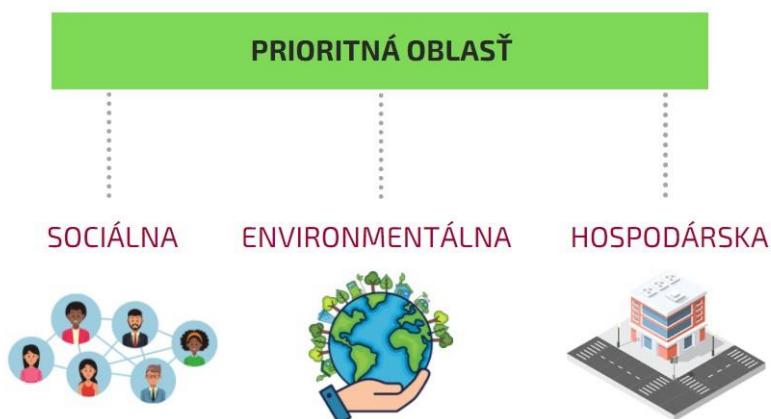
HODNOTY

ČASŤ B – STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Fijaš na roky 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030 nadväzuje na komplexnú analýzu územia vypracovanú v analytickej časti a obsahuje stratégiu udržateľného rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká, rešpektovaním princípov európskej, národnej a regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia. Obsahuje rozvojovú víziu, formuláciu a návrh stratégie rozvoja, taktiež aj formuláciu cieľov v oblastiach hospodárskej, sociálnej a životného prostredia

STRATEGICKÁ VÍZIA

Pri realizácii stratégie je kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu spolupráce medzi hlavnými oblasťami hospodárskou, sociálnou a životným prostredím, definovanými v dokumente. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Fijaš na roky 2023 - 2030 boli zohľadnené priority SR definované v dokumentoch EÚ. Jednotlivé členské štáty EÚ majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR zakotvuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej PD SR), uzatvorená s Európskou komisiou a je základným strategickým dokumentom vypracovaný Slovenskou republikou za účasti partnerov, ktorým sa stanovuje stratégia, priority a opatrenia na účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov Európskej únie. Je základom pre čerpanie fondov Európskej únie na území Slovenskej republiky.⁴³ Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného financovania EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027, ktorá má podporovať dva hlavné ciele – investovanie do rastu a zamestnanosti, – európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov

politiky súdržnosti :

1. Inteligentnejšia Európa

2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

3. Prepojenejšia Európa

4. Sociálnejšia Európa

5. Európa bližšie k občanom

16. VÍZIA STRATÉGIE ÚZEMIA Slovenska 2030

Vízia stratégie Slovensko 2030 **„Slovensko je krajina s vysokou životnou úrovňou, kvalitnými verejnými službami a zdravým životným prostredím pre všetkých obyvateľov.“** Ekonomický rozvoj sa opiera o inovácie a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou, čo vedie k rastu životnej úrovne obyvateľov pri vyváženom pomere pracovného a rodinného života.

Vízie a ciele na regionálnej úrovni

Vízia Prešovského samosprávneho kraja v regionálnom rozvoji je „Vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Prešovského kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja“.

VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE FIJAŠ

Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doposiaľ realizovaných a plánovaných aktivít a analýzou hlavných faktorov bola sformovaná vízia obce do roku 2027 s výhľadom do roku 2030:

„OBEC FIJAŠ JE KONKURENCIESCHOPNÁ A VŠESTRANNE SA ROZVÍJAJÚCA OBEC ATRAKTÍVNYM PROSTREDÍM PRE ŽIVOT, KTORÁ VYUŽÍVANÍM SVOJHO VNÚTORNÉHO POTENCIÁLU, S PODPOROU INOVATÍVNYCH A EKOLOGICKEJŠÍCH RIEŠENÍ A ROZVÍJAJÚCIMI SA SLUŽBAMI, ZABEZPEČUJE ZVYŠOVANIE SVOJEJ ATRAKTIVITY A KVALITY ŽIVOTA“.

Vízia je predstava obyvateľov o budúcnosti, ako by mala obec vyzerat' v roku 2030.

K napĺňaniu rozvojovej vízie obce na základe analýzy terajšieho stavu a predpokladov ďalšieho rozvoja obce bol **navrhnutý hlavný cieľ rozvoja obce Fijaš do roku 2030**

„EFEKTÍVNYM VYUŽÍVANÍM PRÍRODNÝCH, HISTORICKÝCH, KULTÚRNYCH A ĽUDSKÝCH ZDROJOV, PRI ZABEZPEČENÍ TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA OBCE, PODPOROU INOVÁCIÍ A ROZVOJA SLUŽIEB S DODRŽANÍM ZÁSAD OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, VYTVÁRAŤ PODMIENKY K

ZVYŠOVANIU ATRAKTIVITY OBCE A ZVYŠOVANIU KVALITY ŽIVOTA VŠETKÝCH JEJ OBYVATEĽOV".

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Stratégia rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz.

Základom definovania rozvojovej stratégie je stanovenie základnej hierarchickej štruktúry, ktorá v dokumente je tvorená:

- **prioritnými oblasťami s prioritnými cieľmi,**
- **prioritami s ich špecifickými cieľmi,**
- **opatreniami,**
- **aktivitami.**

Špecifické ciele naplňajú prioritné ciele a predstavujú charakteristiku vízie a hlavného cieľa a pozostávajú z opatrení a aktivít. Obsahom opatrení sú aktivity pomáhajúce realizovať jednotlivé programy a tieto priority stratégie. Aktivita je súhrn činností, ktoré sa bude snažiť obec realizovať a tým naplňať svoj rozvojový program. Rozvojovú stratégiu obce Fijaš vypracovanej v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 predstavuje vízia a hlavný cieľ, ktorý pozostáva z troch prioritných cieľov vychádzajúcich z identifikovaných potrieb územia a určujú tri základné prioritné rozvojové oblasti s prioritnými cieľmi (PC):

Hospodárska oblasť PC1:

Zabezpečiť zvyšovanie atraktivity obce rozvojom konkurencieschopnej miestnej ekonomiky, podporou podnikania, zamestnanosti, modernizáciou s dobudovaním technickej a dopravnej infraštruktúry a rozvojom cestovného ruchu pri dodržaní zásad ochrany životného prostredia.

Sociálna oblasť PC2:

Zabezpečiť kvalitné životné podmienky podporou rozvoja občianskej vybavenosti, sociálnych služieb, bývania, vzdelávania a bezpečnosti.

Oblasť životné prostredie PC3:

Realizovať opatrenia smerujúce k ochrane a zlepšovaniu kvality životného prostredia a zdravia občanov. Každú z týchto prioritných oblastí tvoria priority, z ktorých každá má svoj špecifický cieľ, ktorých napĺňanie bude zo strednodobého hľadiska prispievať k napĺňaniu hlavného cieľa rozvojovej stratégie

ČASŤ C – PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PHRSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje popis opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, spolu s priradenými špecifickými cieľmi s prioritami a prioritnými cieľmi s prioritnými oblasťami k napĺňaniu hlavného cieľa a rozvojovej vízie obce. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v oblastiach hospodárskej, sociálnej a oblasti životné prostredie na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje konkrétne opatrenia a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom, prioritným oblastiam a prioritám.

**Implementácia opatrení a aktivít vychádzajúcich zo stanovených cieľov
pri realizácii priorít v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej oblasti**

PRIORITNÁ OBLASŤ – 1. SOCIÁLNA

SOCIÁLNA OBLASŤ			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma v €
Zlepšenie proti požiarnej podmienok v obci	1.1 Vytvoriť DHZ a pripraviť podmienky na realizáciu protipožiarnej činnosti.	1.1.1 Odkúpenie vhodného objektu na zriadenie požiarnej zbrojnice s technickým vybavením	146 700,00
Zvýšenie návštevnosti obce sprístupnením minerálneho prameňa	1.2 Vytvorenie podmienok na prístup k minerálnemu prameňu.	1.2.1, Vybudovanie turistického chodníka k prameňu síričitej vody, jeho úpravy na odber vody, osadenie prvkov drobnej architektúry a informačnej tabule	61 000,00
Zlepšenie prístupu k novým pohrebným miestam a zlepšenie ochrany priestorov a hrobových miest na cintoríne	1.3 Vybudovať novú účelovú spevnenú komunikáciu na cintorín.	1.3.1 Spracovať PD a realizovať výstavbu novej účelovej spevnenej komunikácie na cintorín pre pohrebné vozidlá a smútočný sprievod s novým vchodom na cintorín vrátane výmeny oplatenia v dĺžke 800 m	76 500,00

Tabuľka č. 25: Ciele, opatrenia a aktivity v sociálnej oblasti

PRIORITNÁ OBLASŤ - 2. HOSPODÁRSKA

HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma v €
Zvýšenie energetickej efektívnosti prevádzky budovy OÚ	2.1 Zateplenie budovy obecného úradu na základe spracovanej projektovej dokumentácie.	2.1.1 1. Spracovanie ŽoNFP, 3. Realizácia zateplenia vonkajšieho obvodového plášťa, výmena okien a výmeny strechy so zateplením na objekte OÚ a Domu Nádeje .	157 000,00

Zvýšenie dopravnej bezpečnosti v obci	2.2. Vytvorenie podmienok pre parkovanie vozidiel v obci pri KD	2.2.1 Vybudovanie parkoviska pri KD pre 15 vozidiel a kamerového systému na zamedzenie stáťia vozidiel na ceste II. triedy č. 556	56 600,00
Spracovanie zásad a regulatívy pre priestorové a funkčné využitie územia obce	2.4. Spracovať územný plán obce	2.4.1 Spracovať územný plán obce ako plánovací nástroj na usmerňovanie a ovplyvňovanie rozvoja územia obce ako nová plánovacia dokumentácia	14 000,00

Tabuľka č. 26: Ciele, opatrenia a aktivity v hospodárskej oblasti

PRIORITNÁ OBLASŤ – 3. ENVIROMENTÁLNA

ENVIROMENTÁLNA OBLASŤ			
Cieľ	Opatrenie	Aktivita	Suma v €
Zlepšenie environmentálnej situácie v obci	3.1 Predchádzanie mimoriadnym udalostiam reguláciou potoka	3.1.1 Regulácia obecného potoka s prehĺbením koryta a spevnením brehov potoka	39 300,00
Zvýšenie kvality v environmentálnej oblasti ochrany spodných vôd v obci	3.2 Vybudovanie komplexnej kanalizácie siete v obci	3.2.1 Vybudovanie komplexnej kanalizácie s kanalizačnou sieťou a vodojemom	468 000,00

Tabuľka č. 27: Ciele , opatrenia a aktivity v environmentálnej oblasti

PROJEKTOVÉ ZÁMERY - ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Základné údaje o projektovom zámere č. 1	
Názov projektu	Rekonštrukcia polyfunkčného objektu obecného úradu zateplením, výmenou strechy a okien
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil', zastupujúci starostu
Partneri garanta (spolupráca s ...)	
Začatie a ukončenie projektu (od 2024 do 2025)	2024
Stav projektu pred realizáciou	Technický stav budovy vzhľadom na svoj vek je havarijný, nakoľko do budovy z dôvodu nevyhovujúceho zastrešenia preniká voda, čo má za následok poškodzovanie interiéru budovy. Využitím časti priestorov objektu na zriadenie priestorov Domu Nádeje sa urobili stavebné úpravy, ktoré treba zosúladiť o objektom a to zateplením vonkajšieho plášťa, výmenou krytiny a zateplením strechy a úpravy fasádnej omietky a výmeny okien. Na polyfunkčnom objekte sa vyžaduje komplexná rekonštrukcia objektu zateplením a výmenou strechy. Navrhovanou rekonštrukciou sa docieli nielen úspora energií, ale i estetickjší vzhľad objektu a predĺži sa jeho životnosť. Objekt sa nachádza v tesnej blízkosti cesty II. triedy č. 556. Na realizáciu diela je spracovaná projektová dokumentácia. .
Cieľ projektu	Rekonštrukcia polyfunkčnej budovy OÚ a Domu Nádeje a zlepšenie estetického vzhľadu objektu
Výstupy	Rekonštruovaný polyfunkčný objekt so znížením tepelných strát
Užívatelia	Obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Plocha rekonštruovanej budovy Počet užívateľov Domu Nádeje
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa
Poznámky	-

Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Projektová dokumentácia - spracovaná	2024
Realizácia projektu	Externý dodávateľ	2025

Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EU	SR	VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	2024	0	0	0	0	0	0
Realizácia projektu	2025	157 000€	125 000€	23 550€	0	7 850€	
Spolu		157 000€	125 000€	23 350€	0	7850€	0

Základné údaje o projektovom zámere č. 2	
Názov projektu	Spracovanie PD a vybudovanie kompletnej kanalizačnej siete a jej napojenie do ČOV
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil'
Partneri garanta (spolupráca s ...)	VVS. a, s. Košice
Začatie a ukončenie projektu (od do)	2025 - 2026
Stav projektu pred realizáciou	Obec Fijaš nemá vybudovanú doposiaľ kanalizačnú sieť a tak všetky odpadové vody z domácností, hospodárskych a poľnohospodárskych zariadení sú odvádzané do žúmp a septikov, ktoré však mnohé nespĺňajú podmienky dostatočnej izolovanosti a tak odpadové vody i splaškové vody odtekajú do podzemia a do potoka. Vybudovanie kanalizácie a kanalizačných prípojok patrí medzi prvoradé úlohy obce v environmentálnej oblasti. Výstavbu ČOV je potrebné riešiť ako spoločnú investíciu s obcami Matovce, Soboš a investorom plánovanej výstavby nájomných bytov neďaleko obce Matovce pri rieke Radomka. Pred spracovaním projektovej dokumentácie je potrebné spoločné jednanie zainteresovaných a hľadať optimálne riešenie. V obci pred spracovaním PD urobiť prieskum o napojení súkromných domov a ostatných objektov s upozornením na pripravované legislatívnej oblasti týkajúcej sa kanalizácií a v zásobovaní pitnou vodou.

Cieľ projektu	Vybudovať obecnú kanalizáciu s možnosťou napojenia všetkých obyvateľov obce				
Výstupy	Vybudovaná kanalizácia s napojením na ČOV				
Užívatelia	Obyvatelia obce, podnikatelia Návštevníci obce				
Indikátory monitoringu	Dĺžka vybudovanej kanalizácie Počet zapojených odbemých miest				
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania				
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa				
Poznámky	-				
Realizácia projektu					
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu				Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária				03/2025
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad				10/2025
Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Externá konzultačná spoločnosť v spolupráci s internými zamestnancami MÚ				10/2025
Realizácia projektu	Externý dodávateľ				10/2026
Kolaudácia	Stavebný úrad				10/2026
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje		z toho súkromné zdroje
			EU/SR/VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	2025	18 000	16 000	2 000	0
Realizácia projektu	2026	450 000	427 500	22 500	0
Spolu		468 000	443 500	24 500	0

Základné údaje o projektovom zámere č. 3	
Názov projektu	Vypracovanie, prerokovanie a schválenie územného plánu obce Fijaš
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasiľ
Partneri garanta (spolupráca s ...)	Súkromní investori
Začatie a ukončenie projektu (od do.....)	November 2024 – júl 2025
Stav projektu pred realizáciou	Obec nemá doposiaľ spracovaný územný plán obce vychádzajúci z ustanovení stavebného zákona, v novelizovanom znení a vyhlášky č. 55/2001 Z. z. Ministerstva životného prostredia, ktorým sa stanovujú podrobnosti obsahu a úpravy územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacích dokumentácií. Jeho vypracovaním a schválením sa stanovujú regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia na 15 rokov. Zároveň územný plán obce stanovuje podmienky a intenzitu využitia jednotlivých plôch, stanovuje zásady a regulatívy pre umiestnenia občianskej vybavenosti, umiestnenia verejného dopravného a technického vybavenia územia, ochrany prírody a tvorby krajiny a zásady starostlivosti o životné prostredie, vymedzenie zastavaného územia obce a vymedzenie ochrany pásiem, a chránených území. Je predpoklad, že spracovanie územných plánov do roku 2031, kedy všetky obce by mali mať takúto dokumentáciu spracovanú.
Cieľ projektu	Vypracovanie územného plánu na rozvoj obce pri rešpektovaní záväznej časti nadradenej územnoplánovacej dokumentácie Územného plánu veľkého územného celku ÚPN-VÚC prešovský kraj.
Výstupy	Vypracovaný a schválený územný plán obce ako záväzný dokument podľa platnej legislatívy na dlhodobé usmerňovanie územného rozvoja obce.
Užívatelia	Obyvatelia obce Potenciálni obyvatelia obce Súkromní investori
Indikátory monitoringu	Počet vytvorených stavebných pozemkov a rozsah občianskej vybavenosti

Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania		
Riziká	Neusporiadanie pozemkov, nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa		
Poznámky	-		
Realizácia projektu			
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)	
Príprava projektovej dokumentácie			
Realizácia projektu	Externý dodávateľ	2025	

Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EU	SR	VÚC	Obec	
Spracovanie územného plánu	2025	14 000	0	7 000	0	7 000	0
Schválenie ÚP	2026						
Spolu		14 000	0	7 000	0	7 000	0

Základné údaje o projektovom zámere č. 4	
Názov projektu	Sprístupnenie siričitého minerálneho prameňa pri obci s vybudovaním chodníka a vytvorenie odberného miesta
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil, zastupujúci starostu
Partneri garanta (spolupráca s ...)	Lesný Urbariát
Začatie a ukončenie projektu (od do.....)	2025 - 2026
Stav projektu pred realizáciou	Neďaleko obce sa nachádza minerálny siričitý prameň, ktorý doposiaľ bol a je málo využívaný pre zlú dostupnosť a čistotu odberného miesta. Pre jeho odber je potrebné dať na preskúmanie odbernú zložku vody. Urobiť opatrenia v zmysle nariadenia Regionálneho zdravotníckeho zariadenia a dať spracovať projektovú dokumentáciu a rozpočet. V rámci zadania dokumentácie bude riešený prístup chodníkom, premostenie horského potoka, úprava okolia

	prameňa a odberného miesta vrátane osadenia prvkov drobnej architektúry a informačnej tabule a turistických značiek.
Cieľ projektu	Sprístupniť minerálny prameň a vytvoriť zaujímavé turistické cieľové miesto
Výstupy	Komplexne vybudovaná turistická cestička s premostením k minerálnemu prameňu s možnosťou odberu minerálnej vody
Užívatelia	Obyvatelia obce a návštevníci
Indikátory monitoringu	Dĺžka prístupového chodníka k minerálnemu prameňu

Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania		
Riziká	Nedostatok	finančných zdrojov,	
Poznámky	kvalita dodávateľa		
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)	
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	05/2025	
Realizácia projektu	Externý dodávateľ	05/2026	

Financovanie projektu

Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje		z toho súkromné zdroje
			EU/SR/VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	2025	1 900€		1 900€	0
Realizácia projektu	2026	60 000€	48 000/9 000 €	3 000€	0
Spolu		61 900€	57 000€	4 900€	0

Základné údaje o projektovom zámere č. 5	
Názov projektu	Vybudovanie účelovej prístupovej komunikácie na obecný cintorín, zriadenie parkoviska a oplotenia cintorína v dĺžke 800 m s novým vchodom na cintorín.
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil', zastupujúci starostu
Partneri garanta (spolupráca s ...)	
Začatie a ukončenie projektu (od do.....)	2026 - 2027
Stav projektu pred realizáciou	Obecný cintorín sa nachádza v svahovom teréne a doteraz je prístup k hrobovým miestam komplikovaný. Nie je vybudovaná žiadna spevnená plocha a počas nepriaznivého počasia sa prístup k hrobovým miestam ešte viac komplikuje najmä s dopravou rakvy. Návrh projektu rieši napojenie novej komunikácie na vybudovanú účelovú cestu ku kostolu, vybudovaním aspoň piatich miest na parkovanie a vybudovaním komunikácie okolo spodnej časti cintorína s odbočením nad hrobové miesta až k vytvárajúcim novým miestam pochovávaní. K tomuto účelu je potrebné vybudovať samostatný vchod pre pohrebné vozidlá a účastníkov pohrebu. V rámci uvedeného zámeru je nevyhnutné zabezpečiť i vhodné oplotenie v dĺžke 800 m.
Cieľ projektu	Sprístupniť nové hrobové miesta na cintoríne a zabrániť prieniku zveriny na cintorín
Výstupy	Komplexne vybudovaná účelová cesta na obecný cintorín a zábrana prieniku zveriny do areálu cintorína
Užívatelia	Obyvatelia obce a návštevníci
Indikátory monitoringu	Dĺžka účelovej komunikácie, dĺžka oplotenia a počet miest na parkovanie
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalitatívneho dodávateľa
Poznámky	

Fáza/míľník	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	05/2026
Realizácia projektu	Externý dodávateľ	05/2027

Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EU	SR	VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	2026	1 500	0	0	0	1 500€	0
Realizácia projektu	2027	75 000€	60 000€	11 250€	0	3 750 €	0
Spolu		76 500€	60 000€	11 250€	0	5 250€	0

Základné údaje o projektovom zámere č. 6	
Názov projektu	Vybudovanie parkoviska pri kultúrnom dome s kamerovým systémom
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil, zastupujúci starostu
Partneri garanta (spolupráca s ...)	
Začatie a ukončenie projektu (od do.....)	2026-2027
Stav projektu pred realizáciou	V obci pri kultúrnom dome sa vyžaduje vybudovať parkovisko, pretože objekt sa nachádza tesne pri ceste II. triedy č. 556 a v blízkom okolí nie sú žiadne odstavné plochy. Preto návštevníci kultúrmospoločenských podujatí parkujú na uvedenej ceste, čo značne komplikuje dopravu a bezpečnosť na ceste. Pri kultúrnom dome je vhodná plocha na vybudovanie parkoviska v dvoch smerom. S príchodom pre kultúrny dom s parkovaním a odchodom poza kultúrny dom s výjazdom na cestnú komunikáciu. Projekt je potrebné odsúhlasiť s dopravným inšpektorátom. Parkovisko bude s pevným asfaltovým povrchom, osvetleným, dopravným značením a kamerovým systémom. Parkovisko bude využívané i obyvateľmi a návštevníkmi detského ihriska, ktoré je už vybudované.

Cieľ projektu	Vybudovanie parkoviska pre 10 áut
Výstupy	Kompletne vybudované parkovisko
Užívatelia	Obyvatelia obce a účastníci kultúrno-spoločenských podujatí a rodiny, deťmi a návštevníci
Indikátory monitoringu	Plocha vybudovaného parkoviska, počet miest a počet kamier
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa
Poznámky	-

Realizácia projektu

Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	05/2026
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad	07/2027
Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Externá konzultačná spoločnosť v spolupráci s obecným úradom	07/2027

Realizácia projektu	Externý dodávateľ	10/2027
Kolaudácia	Stavebný úrad	12/2027

Financovanie projektu

Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje		z toho súkromné zdroje
			EU/SR/VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	05/2025	1 600€	0	1 600€	0
Realizácia projektu	06/2025	55 000	44 000/8 250 €	2 750€	0

Spolu		56 600€	52 250€	4 350€	0
--------------	--	----------------	----------------	---------------	----------

Základné údaje o projektovom zámere č. 7

Názov projektu	Zriadenie požiarnej zbrojnice	
Garant	Obec Fijaš	
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil' – poverený starosta obce	
Partneri garanta (spolupráca s ...)		
Začatie a ukončenie projektu (od do)	2027-2028	
Stav projektu pred realizáciou	Obec nemá zabezpečenú vlastnú požiarnu zbrojnicu s vybavením a DHZ na zásah v prípade mimoriadnej udalosti. Obec nemá vlastný objekt, preto sa vyžaduje vhodný objekt na umiestnenie požiarnej techniky, preto je potrebné odkúpiť vhodný objekt a založiť DHZ s obyvateľov obce. Dať spracovať stavebný projekt na úpravu objektu na účely požiarnej zbrojnice a v prípade možnosti upraviť v objekte i priestor na nevyhnutné krátkodobé ubytovanie postihnutých obyvateľov pri mimoriadnej udalosti. Po vydaní stavebného povolenia je potrebné spracovať žiadosť o NFP na Ministerstvo vnútra SR na vybudovanie zariadenia a zakúpenie požiarnej techniky.	
Cieľ projektu	Zriadenie požiarnej zbrojnice na likvidáciu mimoriadnych udalostí	
Výstupy	Rekonštruovaný objekt požiarnej zbrojnice s technickým vybavením s členmi DHZ	
Užívatelia	Obyvatelia obce	
Indikátory monitoringu	Plocha rekonštruovanej budovy Počet vyškolených členov DHZ	
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania	
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa	
Poznámky	-	
Realizácia projektu		
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)

Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	03/2027
-----------------------------------	-------------------------------	---------

Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad	06/2027
Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Externá konzultačná spoločnosť v spolupráci s požiarnym zborom vo Svidníku	08/2027
Realizácia projektu	Externý dodávateľ	04/2028
Kolaudácia	Stavebný úrad	09/2028

Financovanie projektu					
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje		z toho súkromné zdroje
			EU/SR/VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	03/2027	1 700€	0	1700€	0
Realizácia projektu	09/2028	145 000€	145 000€-SR	0	0
Spolu		146 700€	145 000€	1 700€	0

Základné údaje o projektovom zámere č. 9

Názov projektu	Regulácia a úprava Fijašského potoka
Garant	Obec Fijaš
Kontaktná osoba garanta	Bc. Pavol Vasil', zastupujúci starostu

Partneri garanta (spolupráca s ...)	
Začatie a ukončenie projektu (od do)	2024 - 2025
Stav projektu pred realizáciou	Fijašský potok preteká celou obcou. Vyteká z prameňa a z prepadu vody z obecného vodojemu. Na niektorých miestach vytvára hranicu pozemkov a miestami tečie i cez súkromné parcely. Miestami dochádza k jeho vylievaniu a k zatápaniu okolia. Preto sa vyžaduje prehĺbiť koryto potoka, spevniť brehy potoka pravidelne ho prečisťovať. Je nevyhnutné pozorovať vypúšťanie domového odpadu zo žump.

Cieľ projektu	Komplexne upraviť Fijašský potok jeho prehĺbením, spevnením brehov a zábranám proti domovým odpadom
Výstupy	Upravený Fijašský potok
Užívatelia	Obyvatelia obce Podnikateľské subjekty v obci
Indikátory monitoringu	
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa
Poznámky	-
Realizácia projektu	

Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín (mesiac/rok)
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	3/2025
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad	6/2025
Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Externá konzultačná spoločnosť v spolupráci s Bodrogom a Hornádom ako správcami riek a potokov	

Realizácia projektu	Externý dodávateľ	04/2026
Kolaudácia	Stavebný úrad	07/2026

Financovanie projektu					
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje		z toho súkromné zdroje
			EU/SR/VÚC	Obec	
Spracovanie projektovej dokumentácie	2025	1 300€		1 300€	
Realizácia projektu	2026	38 000€	36 100 €	1 900€	
Spolu		39 300€	36 100 - SR	3 200€	

ČASŤ D - REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť opisuje realizáciu aktivít – popis postupov ich inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia, monitorovanie a hodnotenie činností počas ich priebehu, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Záznamy z monitorovania budú priebežne dopĺňané počas obdobia realizácie aktivít. V nasledujúcej tabuľke je uvedený komunikačný plán pre fázu realizácie:

16. MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Monitorovanie a hodnotenie sú hlavné procesy potrebné pre správnu implementáciu programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Prostredníctvom monitorovania a hodnotenia sa sledujú a následne vyhodnocujú zmeny v území vzniknuté počas realizácie stratégie.

Monitorovanie bude prebiehať raz ročne, kde sa na konci sledovaného obdobia vypracuje monitorovacia správa, ktorá bude pozostávať z krátkeho popisu aktivít, ktoré sa v obci realizovali počas roka a definovanie ich nadväznosti na stanovenú stratégiu. Ďalej bude sledovať napĺňanie stanovených monitorovacích ukazovateľov. Samospráva každý rok spracuje do monitorovacej správy pripomienky úradu, poslancov, verejnosti.

Monitorovacia správa tvorí podklad aj pre plánovanie ďalších aktivít, preto by bolo vhodné ju spracovávať v čase prípravy a schvaľovania rozpočtu pre ďalší rok. Za spracovanie monitorovacích správ je zodpovedná samospráva (Miestne zastupiteľstvo a starosta), pokiaľ nebude zriadená iná organizácia/komisia, ktorá bude mať v kompetencii napĺňanie stratégie. Monitorovacie správy budú predkladané a schvaľované obecným zastupiteľstvom a následne budú predložené vyššiemu územnému celku. Výsledkom procesu monitorovania a hodnotenia bude zisťovanie, ako projekty prispeli k rozvoju obce a vyhodnotenie úspešnosti naplnenia vízie obce Fijaš.

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2021-2027		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2025	podľa rozhodnutia obce/ koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie		
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR	2025-2026	Každoročne v zmysle príslušných ustanovení Zákona NRSR 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v termíne do 3. mesiaca príslušného roku
Tematické hodnotenie časti PHRSR	2025-2026	Téma hodnotenia: ak bola téma identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie PHRSR	2025	Pri značnom odklone od stanovených cieľov alebo zmene stanovených cieľov jednotlivých prioritných oblastí alebo zmene hodnôt ukazovateľov. Pri návrhu na revíziu PHRSR.

Ad hoc hodnotenie celého PHRSR	2025-2026	Na základe rozhodnutia starostu obce v zmysle príslušných predpisov, na základe rozhodnutia kontrolného orgánu obce, na základe podnetu poslancov, na základe protokolu Národného kontrolného úradu SR, na základe správy auditu.
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR	2027	Na základe rozhodnutia starostu obce o príprave PHRSR na nasledovné programové obdobie po roku 2025.

17. AKČNÝ PLÁN

Správa o plnení akčného plánu obce Fijaš je spracovaná v zmysle Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Fijaš na obdobie rokov 2021-2027, časť C – Programová časť. Cieľom monitoringu Akčného plánu obce je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHRSR obce počas celého obdobia platnosti dokumentu v rokoch 2021-2027. Tieto údaje sú k dispozícii pre samosprávu a širokú verejnosť.

Akčný plán obce Fijaš je zoradený podľa priorít, oblastí a opatrení. Ku každému opatreniu je priradený garant – odborný útvar obecného úradu, resp. externý odborník, ktorého úlohou je zabezpečiť realizáciu navrhnutých aktivít a monitorovať ich plnenie. Odpočet aktivít v akčnom pláne je spracovaný z pohľadu obce Fijaš, v niektorých prípadoch je ako realizátor danej aktivity iný subjekt (investor, prevádzkovateľ, partnerská inštitúcia a pod.). V akčnom pláne sú vymenované aktivity bežného, kapitálového a podporného charakteru v časovom slede, resp. súbežne. Ide o aktivity, ktoré je potrebné realizovať v ďalšom období. Akčný plán je spracovaný na základe údajov v schválenom rozpočte obce, schválených strategických dokumentoch obce a údajov odborných útvarov obecného úradu.

OPATRENIE	AKTIVITA	TERMÍN	ZODPOVEDNÝ	FINANCOVANIE v €
AKČNÝ PLÁN PRE HOSPODÁRSKU OBLASŤ				
2.1 Rekonštrukcia budovy polyfunkčného objektu zateplením	2,1.1 Spracovanie ŽoNFP a realizácia diela: Zateplenie vonkajšieho obvodového plášťa, výmena okien a strechy so zateplením		Obec Fijaš	157 000,00
2.2. Vytvorenie podmienok pre parkovanie vozidiel v obci pri kultúrnom dome	2.2.1 Vybudovanie parkoviska pri KD pre 15 vozidiel a kamerového systému z dôvodov kontroly a zamedzenie státia na ceste II. tr. č. 556		Obec Fijaš	56 600,00
2.3 Spracovať územný plán obce	2.3.1 Spracovať územný plán obce ako plánovací nástroj a záväzný dokument na usmerňovanie a ovplyvňovanie rozvoja obce		Obec Fijaš	14 000,00

Tabuľka č. 27 Akčný plán pre hospodársku oblasť .

AKČNÝ PLÁN PRE SOCIÁLNU OBLASŤ				
1.1 Vytvoriť DHZ a pripraviť podmienky na realizáciu protipožiarneho opatrení	1.1.1 Odkúpenie vhodného objektu na zriadenie požiarnej zbrojnice s technickým vybavením		Obec Fijaš	146 700,00
1.2. Vytvorenie podmienok k prístupu minerálneho prameňa	1.2.1 Vybudovanie turistického chodníka k siričitému prameňu, jeho úpravy na odber vody a osadenie prvkov drobnej architektúry		Obec Fijaš	61 900,00
1.3 Vybudovať nový spevnenú komunikáciu na cintorín	1.3.1 Vybudovať účelovú spevnenú komunikáciu na cintorín pre pohrebné vozidlá a smútočný sprievod s novým vchodom na cintorín a oplotenie časti cintorína		Obec Fijaš	76 500,00

Tabuľka č. 28 Akčný plán pre sociálnu oblasť

AKČNÝ PLÁN PRE ENVIRONMENTÁLNU OBLASŤ				
3.1 Predchádzanie mimoriadnym udalostiam reguláciou potoka	3.1.1 Regulácia obecného potoka s prehĺbením koryta a spevnením brehov		Obec Fijaš	39 300,00
3.2. Vybudovanie komplexnej kanalizácie v obci	3.2.1 Vybudovanie komplexnej kanalizácie a kanalizačnej siete s vodojemom		Obec Fijaš	468 000,00

Tabuľka č. 29 Akčný plán pre environmentálnu oblasť

ČASŤ E – FINANČNÁ ČASŤ

Obec Fijaš plánuje na plánované rozvojové zámery využiť i vlastné finančné zdroje súčinnosti s možnosťami využitia finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov a kohézneho fondu Európskej únie a zo štátnych fondov. V programovom období 2021 až 2027 môže na svoje projekty čerpať z nižšie uvedených operačných programov. (Pri jednotlivých operačných programoch uvádzame tie prioritné osi a v rámci nich tie investičné priority, pri ktorých je obec Fijaš oprávnená žiadať o poskytnutie nenávratného finančného príspevku)

* OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP) (financovaný z Kohézneho fondu)

Prioritná os 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja Environmentálnej infraštruktúry – IP 1, IP2, IP 3

Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízko uhlíkové hospodárstvo (financovaná z Európskeho fondu regionálneho rozvoja) – IP 1

Prioritná os 6 Technická pomoc

* OP Program rozvoja vidieka (OP PRV)(financovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka – EPFRV

* Environmentálny fond

* Interreg Slovensko – Poľsko

Priorita 1 : K prírode ohľaduplné a bezpečné pohraničie,

Priorita 2 : Prepojenejšie pohraničie,

Priorita 3: Tvorivé a turisticky atraktívne pohraničie,

Priorita 4: Spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia.

20. INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN

Prioritná oblasť	Celkové náklady v €	Verejné zdroje (v €)					Súkromné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
Hospodárska oblasť	227 600 €	170 880 €	38 990 €	0	17 680 €	227 600 €	0
Rekonštrukcia budovy polyfunkčného objektu zateplením	157 000 €	125 600 €	23 550 €	0	7 850 €	157 000 €	0

Vybudovanie odstavných plôch na parkovania vozidiel v obci pri kultúrnom dome	56 600€	45 280 €	8 490 €		2 830 €	56 600 €	0
---	---------	----------	---------	--	---------	----------	---

Spracovanie územného plánu obce	14 000 €		7 000 €		7 000 €	14 000 €	0
---------------------------------	----------	--	---------	--	---------	----------	---

Tabuľka č. 30 Indikatívny finančný plán pre oblasť hospodárku

Sociálna oblasť	285 100€	224 000€	42000€	0	19 100€	285 100€	0
Zriadenie požiarnej zbrojnice prestavbou odkúpenej nehnuteľnosti a techniky	146 700 €	116 000 €	21 750 €	0	8 950 €	146 700 €	0
Sprístupnenie minerálneho prameňa vybudovaním chodníka a zriadením odberového miesta	61 900 €	48 000 €	9 000 €	0	4 900 €	61 900 €	0
Vybudovanie účelovej komunikácie na cintorín a oplotenie časti cintorína	76 500 €	60 000 €	11 250 €	0	5 250 €	76 500 €	0

Tabuľka č. 31 Indikatívny finančný plán pre sociálnu oblasť

Environmentálna oblasť	507 300€	390 400 €	73 200€	0	43 700 €	507 300€	0
Vybudovanie komplexnej kanalizácie a kanalizačnej siete s vodojemom	468 000 €	360 000 €	67 500€	0	40 500 €	468 000€	0
Regulácia Fijašskeho potoka spevnením brehov a prehĺbením koryta	39 300 €	30 400 €	5 700€	0	3 200 €	39 300 €	0

Tabuľka č. 32 Indikatívny finančný plán pre environmentálnu oblasť

ZÁVER

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Fijaš na roky 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030 je strednodobý plánovací dokument, reflektuje aktuálne potreby obce pre jej ďalší rozvoj.

Prioritou samosprávy je, aby obec smerovala k udržateľnému hospodárskemu rozvoju a napĺňala stanovenú víziu. Tento strategický dokument bol pripravený v spolupráci rôznych subjektov, ktorých sa rozvoj obce Fijaš dotýka (samospráva, podnikatelia, občania, spolky a združenia). Pri implementácii programu rozvoja je potrebné aj naďalej spolupracovať a komunikovať so všetkými subjektmi, aby bolo možné realizovať naplánované projekty a aktivity a aby sa napĺňali stanovené ciele.

Tento dokument bol pripravený v zmysle novej metodiky na vypracovanie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, pričom vychádza z analýz, identifikácie problémov, a navrhuje rozvojovú stratégiu. Napriek tomu, že nie je možné detailne predpokladať situáciu o päť či sedem rokov, toto PHRSR predstavuje špecifický program nielen plánovaných aktivít, ale aj ich finančný a realizačný plán, ktorý vytvára skutočnú, použiteľnú a nápomocnú koncepciu rozvoja.

Zámerom tejto rozvojovej stratégie je naplniť opatrenia v súlade s princípmi udržateľného rozvoja, ktoré obyvateľom obce Fijaš poskytnú kvalitu života na čo najlepšej dosiahnuteľnej úrovni.

Plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Fijaš na

programovacie obdobie 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030 bol prerokovaný

a schválený v obecnom zastupiteľstve dňaunesením č..... .../2024.

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho obce Fijaš na roky 2021 až 2027 s výhľadom do roku 2030
Forma spracovania	PHRSR bolo vypracované externými odborníkmi v spolupráci s pracovníkmi samosprávy
Riadenie procesu spracovania	Proces spracovania dokumentu prebiehal za účasti pracovných skupín, ktoré mali za úlohu riadiť jednotlivé oblasti pôsobnosti: hospodársku, environmentálnu a sociálnu
Obdobie spracovania	Dokument bol spracovávaný v období od novembra 2023 do apríla 2024
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie – experti (vyjadrené v osobohodinách) - náklady na získanie informačných podkladov – štatistiky, analýzy, prognózy, dotazníky, - náklady na stretnutia – pracovné skupiny a verejnosť, - náklady na publicitu – tlač informačných materiálov, úprava elektronických médií.

Harmonogram spracovania PHRSR:

11.2023–4. 2024	XI	XII	I - II	III	IV
Úvod					
Analytická časť					
Strategická časť					
Programová časť					
Realizačná časť					
Finančná časť					

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Stratégia Európa 2020	2020	európska	http://www.eu2020.gov.sk
Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020	2020	národná	http://www.partnerskadohoda.gov.sk/
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	národná	http://www.telecom.gov.sk

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja 2021 - 2030	2020	regionálna	https://www.po-kraj.sk
Stratégia rozvoja CR okresu Svidník do roku 2024	2023 - 2024	regionálna	http:// www.vidiek.eu.sk